

Text

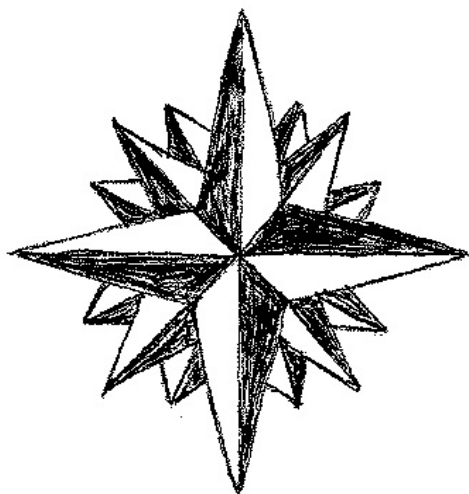
Autor Matouš

Obsah

Pár slov úvodem.....	3
Žiletka	6
Brýle	18
Krávu a dvě kozy	38
Vzorec štěstí a dějiny jednoho malého světa	50
Porno kino Neapol	66
Ona a On	100
Osm kapitol k šílenství.....	146
Několik slov na závěr... ..	189

Pár slov úvodem...

Tento povídkový sešit, kniha s názvem Text, je literární prvotinou, kterou jsem sepsal pod pseudonymem Autor Matouš. Dílo ve svém názvu i užitém aliasu odkazuje k teorii intertextuality. Tato teorie tvrdí, že autor je pouhým prostředníkem, jež reorganizuje a reprodukuje texty již vzniklé a není tedy schopen v rámci sítě souvztažných jsoucích textů vytvořit cokoli nového. Ačkoli se se zmíněnou tezí v základě ztotožňuji, současně se stavím proti ní a paralogicky vnáším do odosobněného autorství textu sebe, své myšlení a cítění.

Мезбне

Žilėrka

Vždycky se mi líbilo, s jakou pečlivostí si česala vlasy. Každé ráno, když vstala, nalila do lavoru vodu a oplachovala si tvář s bezstarostností venkovanky a elegancí kněžny. V jejím rituálu bylo něco opravdového. Poezie tohoto banálního úkonu děkovala za nový den, byla příslibem naděje, že život přinese něco hezkého a radostného. Možná měla tenhle zvyk zafixovaný z doby, než se ocitla tady mezi námi. Nikdy jsem jí to neřekl, ale tu nenápadnou každodennost jsem si vždy vykládal jako oduševnělý akt vzpoury proti osudu, který nás tu všechny svíral v bezútěšné směsi špíny, parazitujícího hmyzu, lidských i nelidských pachů, tuposti, ignorantství a hladu. Jen díky ní bylo občas možné zapomenout na to, jaký je tady život. Měla ráda, když jsem jí předčítal a já zase to, jak poslouchá. Mohla být ještě naživu, kdyby nepotkala zkurvence Yuryho...

„Hej Žiletko, co to zase píšeš?“ Nesnášel jsem, když mě rušili při psaní nebo při rozjímání v myšlenkách. To se tady ale dělo v podstatě neustále. Tenhle špindíra to myslel dobře, tak jsem odpověděl mírně a s nezájmem: „Nic, co ty bys uměl přečíst.“ „Jdeme ven, pojď s námi,“ pokračoval s vlezle pozitivním tónem a navlíkal si jednu vrstvu zatuchlého oblečení přes druhou. „Půjdu večer,“ ukončil jsem nechtěnou konverzaci.

Hloupý děcka, nikdy z nich nic nebude. Nepřidám se k malým žebrákům vyhasínajících plahočením se po nádražích a podél obchodních domů, živých z příležitostné prostituce a vybírání kapes. Nic už je nečeká. Bijí hnusného chlapa bez domova, prostě pro zábavu a taky proto, že je odporný a nemůže se bránit. Ubližují tomu nešťastnému starému hajzlovi, co nemá nic krom utrpení a pochcaných kalhot. Cítím k nim všem pohrdání. Kruh lůzy zakletý v čase. Jako by se tou agresí

snažili rozbít obraz vlastní budoucnosti, jejímž nositelem je oběť jejich jinak bezúčelné kratochvíle. Jak dlouho asi bude trvat, než jim samotným lepidlo a špatně vypálený chlast zjizví ksicht, sebere oči, rozpustí mozek a vnitřnosti? Za každý rok na lepidlu zestárnou nejméně o dekádu.

„Žiletka je spisovatel. Dej mi pár rublů, Žiletko, tvoje psaní určitě dobře vynáší,“ skřehotal hlasitě Saša, a pokukoval po ostatních, jestli poslouchají. „Víš, že policejský včera našli chlapa, kterýho někdo praštil tvrdě po hlavě? Ten ožralej sráč tam zůstal ležet do rána a zmrznul.“ Odmlčel se, rozhlédl se kolem sebe. "Chceš sem přivést fízly, Žiletko? Dej mi, cos mu sebral, nebo tě taky vezmu po kebuli.“

Ve chvíli, jako je tahle, doslova cítím, jak balancuji na hraně dvou světů, dvou možných budoucností. V jedné z nich jednám v afektu surové zlosti, který přináší

momentální úlevu. V té druhé zformuji vášně, posílím sebekontrolu a vůli konat rozumem. Nepotřebuji představení s řevem a krví, navíc je tu pár takových, co k tomu parchantovi cítí jistou loajalitu, a já nemám takovou pozici, abych si je rozeznil. Beztak se Saša za nedlouho udusí s igelitovou taškou na hlavě, až bude zase vdechovat ten jed.

„Tady je 200 rublů, ten sviňák u sebe víc neměl, a teď už jdi do prdele,“ řekl jsem přezíravě a nezvýšil hlas. To na něj udělalo dojem, vzal si peníze, polkl slovo, co měl na jazyku a konečně otočil svůj protáhlý podřobaný ksicht a začal se chystat ven. Je to velikej kluk, je mu jasné, že by mě přepral. Jenomže si taky uvědomuje, čeho jsem schopný, a proč se mi říká Žiletka. Dobře ví, že s proříznutým krkem nezáleží na tom, kolik máte kamarádů a na tom, co se stane s vaším katem. S krkem proříznutým ostrou žiletkou totiž už nezáleží na ničem.

Žiletka, moje jméno, moje spása, moje monstrance, svatý kříž, co platí na všechny hajzly. Začali mi tak říkat, když jsem se ocitl v Pekle za to, že jsem s ní popravil vlastního strýce. Udělal bych to znovu, abych zarazil to, co mě a mámě prováděl. Peklo, Novgorodský nápravný ústav pro mládež. Čtyři měsíce se mě snažili v tý zavšivený díře napravit tím, že mě bili a šoustali. Podařilo se mi ale získat můj amulet pro štěstí, klíč ven, žiletku, kterou jsem vyhrabal v odpadcích a zakalil ji při práci v kuchyni nad plynovým hořákem. Když pak přišla jedna z těch bezútešných nocí páchnoucích levnou vodkou, ponížením a bolestí, byl jsem připravený. Kdyby mě snad chytili, pojistil jsem se. Zřídil jsem ty dva hnusáky tak, že se o tom bude v Pekle ještě dlouho povídat. Tam by už na mě nikdy péro nevytáhli. Když jsem s nimi skončil, podařilo se mi, díky svazku klíčů a s penězi, které měli u sebe, opustit zdi

pastáku. O několik hodin později jsem se už krčil na korbě nákladního vlaku, který mě dovezl až do Moskvy. V tomhle městě pak nebyl problém se ztratit mezi lidským odpadem, kde žiju nyní.

Venku už padá tma, ta je mým spojencem, nepřitelem těch, kteří nemají kam jít nebo to přehnali s vodkou a jsou vystaveni napospas ulicím moskevských chudinských ghett. Největším děsem je tu ale mráz, fantom mrzačící pouliční chátru, neopatrným bere prsty a těm nejhloupějším nebo nejslabším jejich teplý dech.

Poté, co odsud ráno všechny děcka odešly, ničit zbytky své lidskosti tam ven, spal jsem skoro celý den. Zůstal tu akorát jeden nemocný maličký. Udělal jsem mu čaj a podělil se o cukr. Myslím, že letošní zimu nepřežije. Musím si vycpat kalhoty novinami, nohy omotat vlněným hadrem a pod bundu si vzít lahev s horkou vodou.

Chtěl bych dnes vypadnout dřív, než se začnou scházet a rozbijí klid prázdnoty, který skýtá tenhle podzemní úkryt během dne.

Žilo nás tu někdy i víc jak dvacet dětí na tomhle úseku horkovodu, který zásobuje teplem byty části jihozápadního předměstí velkého města. Po celé Moskvě žijí podobně tisíce, možné desetitisíce děcek. Přijde mi často, že jsem asi jediný, kdo nečichá nebo se nemrzačí nějakým jiným jedem. Izabela byla také čistá, něžný hřejivý plamínek uprostřed tuhé ruské zimy. Měla šanci, než odešla s Yurim. Celkem hezoun, vzal ji do bytu, naučil ji na heroin a pak jí začal pást. „Neboj se o mě, Yurimu věřím, má byt a postel a okno, ze kterého je vidět východ slunce nad sídlištěm. Přej mi to, prosím,“ říkala a já věděl, že jí nic z toho teď nemůžu nabídnout a raději jsem se s ní rozloučil, než aby musela utéct.

Holky, které tady člověk potká, ani zdaleka nepřipomínají nic krásného, natož vznešeného: Blboučká Lada, je jako prašivý pes. Páchne odporně a za kus jídla, fetu nebo tepla udělá cokoli. Marta, její křivé žluté zuby a věčně nechápavý výraz. Pár dalších co se tu občas objeví, stíny beze jmen s prázdnýma očima.

Bude mi patnáct let a druhou zimu už trčím v téhle díře, ale do skutečného jara zbývají už jen dva – tři měsíce, potom můžu začít realizovat svůj plán. Na starém nákladovém nádraží v Biryulyovo odstavili tři vagony vyřazeného osobního vlaku. „Ten už nepojede kvůli opravě, půjde do šrotu,“ tak to ten hlídač říkal. Hlídač jménem Anatoly, chlap ve středních letech, co má rád mladý holky, a protože je šeredný a chudý, bere si je z ulice. Párkrát jsem mu dělal dohazovače a on mě a několik kluků nechal šacovat vagony s věcmi ze sbírek pro chudinu. Na Biryulyovo stojí stará dělnická kolonie,

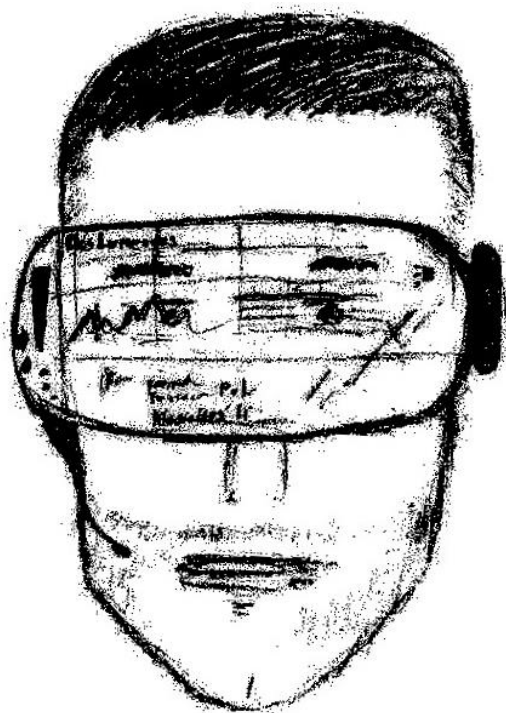
která zásobuje místní montovny levnou pracovní silou. Je to tvrdá práce a já vím, že dělník toho chce víc, než jen najíst se a vypít se. Potřebuje holky a někteří i nějakou chemii na povzbuzení.

Ty tři vagony tam budou takhle stát možná rok nebo i dva, než je správa železnic zlikviduje. Ale do té doby budou moje. Jsou v nich sedačky z umělého semiše, v každém vagonu samovar a kamna, v jednom z nich několik spacích kupé s matracemi a sprcha. Hlídač má zázemí s kuchyní. Voda i splašková roura by se daly na vagon taky napojit, stojí hned vedle kanalizace.

Je spousta takových ztracených existencí, které uvítají bezpečí čtyř stěn, pasáka a pohodlí teplého jídla. Seženu holky a koupím trochu speedu za peníze, co mám ulité. Hlídač Anatoly mi pomůže s ostatním. Není to složitý člověk, je důvěřivý a nechá se uplatit tím, co mu dělá dobře. Já

mu to dám a on bude krýt kšeft a pomůže s jeho technickou stránkou. Taky obstará klienty a někoho kdo pohlídá, aby holky nemlátili.

Odsud je má budoucnost jasná. Vydělám trochu peněz, ale o to nejde. Lidi mě budou znát a lidi si to řeknou. Za čas to bude moc velký, než aby to policejský přehlíželi, přijdou to zarazit a mě seberou. V tomhle věku si pobudu v base pár let a s mými zkušenostmi se mi otevřou dveře mezi elitu. Až vyjdu ven, začnu se skutečnými obchody. Potom si postavím dům a budu mít rodinu. Pro chytrého chlapa z ulice je vězení jediný způsob, jak se stát někým. Já už pak nebudu Žiletka, budu Igor Galkoty, vor v zákoně.

Braille

Pověštinou, když se probouzím nebo ne dlouho před usnutím, mívám tyhle pocity. Tentokrát ale po ranním rozbřesku smyslů přetrvávají i dlouho po odchodu z bytu. Dříve, v době mé brzké právní nedospělosti, býval svět, mé čítí i vnitřní zpracování počitků jaksi srozumitelnější. Činnosti všedního dne, lidské vazby a komunikace byly možná technologicky primitivnější, zároveň však jejich vyšší sociální sofistikovanost a bezprostřední interakce s okolím přinášely uspokojení, které v rozšířené realitě, nebo v těch krátkých časových úsecích mimo ni, dnes nacházím stále méně. Narodil jsem se a vyrůstal jsem v době, kdy lidé nosili Brýle jen zřídka.

Pamatuji si, když to začalo – nový velký třesk tomu říkali, prozření smyslů. Téměř všechny digitální poutače v ulicích Paříže, návodné bannery v telefonech a na internetových vyhledávačích nabádaly své perceptory „Portes les Lunettes!“ –

„Nos Brýle!“ a předkládaly nekonečně variabilní výčet argumentů, proč je toto konání žádoucí a výhodné. Rozšířená realita, kterou Brýle přinášely, byla do té doby využívána především jako kvalitativní extenze smyslů nejrůznějších povolání - lékařů, řady technických profesí, dopravních dispečerů a dalších, kteří pracují s velkým množstvím příchozích vjemů a informací a zároveň potřebují operovat s kvantitou dat či znalostí. Když se ale produkt komercializoval a etabloval v rámci masové produkce skrze mainstream napříč společenským spektrem, svět se začal více a více podobat stavu, ve kterém se nachází v současnosti. Říká se „jsem bez Brýlí jako slepý“ a mně v některých chvílích napadá, jestli právě Brýle nás neoslepují.

Všechny ty myšlenky, které Pierra toho rána provázely, byly pro něj jaksí charakteristické. Pierre byl vždy zvědavý a mnohdy s něčím vnitřně nespokojený.

Než se naučil alespoň trochu zvládat tyhle návaly idejí, slýchal často od rodičů, učitelů, přátel, svého bývalého milence: „Příliš nad vším přemýšlíš, nech to být“. Kromě této občasné intelektuální těkavosti však nebyl Pierre ničím v zásadě výjimečný a ani jeho původ nevykazoval takové znaky. Jeho rodiče byli obyčejní, praktičtí lidé. Ti chtěli ze svého syna především vzdělaného a úspěšného muže, jež povede řádný a vyvážený život. Vše nasvědčovalo tomu, že by jedináček Pierre Poncelet měl být normovaným společenským subjektem. On sám sebe však definoval spíše jako rebela a myslitele, i když neměl odvahu tento statut příliš projevovat navenek.

Čtyři dny v týdnu každé ráno tento vysoký, hubený muž středního věku dojížděl do zaměstnání. Cesta z jeho malého útulného podnájmu v obytném bloku na Guy Môquet trvala chůzí po Rue Legendre na nádraží Pont Cardinet v průměru

15 minut. Tuto vzdálenost takřka bez výjimky absolvoval pěšky, ačkoli její podstatnou část bylo mnohem rychlejší projet výtahem.

V padesátých letech jedenadvacátého století skoro celou oblast Épinettes pokryla architektonická megastruktura soběstačného inteligentního bydlení. Bydlení, zábava, kultura, sport, nemocnice, škola, všechno dostupné takřka bezchybně fungujícím komplexem třírozměrně operujících výtahů, chodeb, eskalátorů, překladových skluzavek a zásobovacích potrubí. Na vrcholu neustále se zvyšujících staveb byl pěstován přírodní park, jehož účelem byla především, jako u ostatních takových parků, podpora recirkulace vody, čistoty městského ovzduší a pěstování organických doplňků stravy.

Velká spousta lidí, kteří zde žili, nemuseli tento komplex vůbec opouštět a to ani

z pracovních důvodů. Pierre měl ovšem zaměstnání, které vyžadovalo kontrolované síťové připojení přes účelově vybudovaný interface. Toto zařízení se nacházelo v nedalekém Pontoise, kde sídlilo Středisko vzdělání a technologií pro venkov a maloměsto. S Pont Cardinet tuto instituci spojovala rychlodráha „Cavalier rapide“ (zkráceně Skokan), který danou vzdálenost překonával bez nejmenších zdržení a zpoždění za 8 minut.

Od doby co se Pierre zařadil do pracovního procesu, obvykle ráno nevěnoval tolik času introspekci a složitějším mentálními aktivitám. Po úkonech ranní hygieny si nasadil Brýle, následovala strava a pak cesta do práce. 15 minut chůze, 4 minuty kontrola, 8 minut transport, 7 minut přihlášení, nastavení interfacu a 6,5 hodiny výkonu činnosti. Dnes však pociťoval nutkání k drobnému nabourání stereotypu, cestě ke Skokanu bez Brýlí a pak možná i samotné jízdě „poslepu“.

Orientace v prostoru průchozích koridorů bez Brýlí nebyla jednoduchá, ne však nemožná. V rozšířené realitě měli lidé při chůzi takřka vždy zapnutou navigaci a mysl jako by v těch chvílích řídil automat. Současně s tím bylo možné pročitat nejrůznější informační kanály nebo vyřídit nutné platební transakce, případně pozdravit rodinu a přátele na síti. Svět vypadal bez Brýlí jinak. Byl mnohem méně pestrý, udržovaný však nepřiliš estetický, především interiéry byly takřka bez podnětů. Všude vládla sanitární čistota, bez smyslové stimulace ale okolí i další osoby procházející kolem působily vybledlým, jaksi vyšisovaným a nezdravým dojmem. Tichý, bezbarvý svět s postavami bez tváří, napadlo ho, jako by ve své mysli recitoval melancholickou báseň o zapomenutých časech. Všichni se tolik soustředí na smyslové podněty z rozšířené reality, že na objektivní realitu a její stylizaci zcela zapomínají.

Změť myšlenkových vláken a nestimulované percepce vnějšího světa přerušily Pierrovi silně se ozývající tělesné procesy. Ranní křeč, bolest hlavy, úzkost a zhoršující se vidění... zapomněl se nasnídat. Sáhł do batohu a vytáhl potravinovou kapsli, trubkovitou nádobu s předpřipravenou ranní směsí. Hustý nápoj z mladého ječmene, mixu sojové a hrachové bílkoviny, mořské řasy, lecitinu, ženšenu, chlorelly, antacitu, laktobacilu, fluoxetinu, alprazolamu, diclofenacu a kofeinu. Několikrát se napil životadárné husté tekutiny a poté se opakovaně nadechl z kapesní lahve komprimovaného čistého kyslíku. Výživa se začala rychle vstřebávat do organismu, svalové napětí povolilo, stejně tak i křeč v břicho a tik ve tváři. Bez těchto přírodních doplňků a léčiv by byl život peklo, napadlo ho. Možná by však byli lidé vnímavější, silnější, když by museli snášet všechno to nepohodlí a bolesti, které přirozený běh života přinášel.

Dnešní den byl v týdnu poslední pracovní, poté ho čekalo volno. Lidé měli díky automatizaci a inteligentním systémům mnoho volného času. Pierre, stejně jako většina ostatních, trávil tento čas ve wellness. Wellness - plně automatizovaný komplex služeb, který zajišťoval lidem zdraví, psychickou pohodu a odpočinek, přičemž nebylo nutné se takřka pohnout z místa. Díky virtuální realitě, která společně s pokročilým systémem, jež stimuloval svalstvo, inicioval pohyb a pečlivě vyhodnocoval tělesné potřeby a úpravu fyziologie, umožňoval perceptorovi číst, spát, aktivně sportovat, sledovat filmy, hrát hry nebo se učit a nemuset proto udělat prakticky nic kromě volby toho, jak bude celá procedura subjektivně vnímána.

Svého času se věřilo, že je to virtuální realita, která bude budoucností lidstva, ale tento koncept se ukázal jako neudržitelný. Lidé se alespoň bez sporadického

kontaktu s vnějším světem stávali tak psychicky labilní, že byli nepoužitelní v pracovním procesu i v sociální sféře. Lidé, které zcela pohltil svět virtuální reality, měli psychické i fyzické problémy s příjmem potravy, udržováním hygienických návyků, neměli zájem o reálný sex a reprodukci a trpěli velmi častým sebepoškozováním. Rezistence proti medikaci byla tak vysoká, že nebylo možné žádný z těchto problémů efektivně řešit. Rozšířená realita naproti tomu přinášela možnost poskytovat vnější svět kvalitativně hodnotnější, rozšířit smyslové vnímání a zároveň přitom uchovat kontakt s realitou objektivní. Takto se z života nevytrácely přirozené potřeby a ty udržovaly lidské bytosti jako psychomateriální subjekty v sociálních vazbách s nutností reflektovat vnější svět a pracovat na jeho dalším rozvoji.

Část trasy k nástupní stanici Pont Cardinet vedla pod otevřeným nebem.

Byla to ta část cesty, kde mít sundané Brýle bylo nejpůsobivější. Obloha, denní světlo, pozůstatky architektury dvacátého století. Tento úsek byl méně udržovaný a stále na něm ulpívala patina časů, kdy rozšířená realita a komplexy inteligentního bydlení byly v počátcích svého rozvoje. Tyto ostrůvky minulosti však postupně rozkládala nutnost neustále přestavovat město do výšky a do hloubky, aby splňovalo nároky člověka na kvalitní život v pokročile urbanizovaném prostoru. Jen centrum města, historické jádro Paříže, bylo nedotknutelné. Vstup do těch míst byl však vyhrazen především za účelem vysokého turismu, studijním účelům nebo pro konání soukromých akcí pařížské elity. Od doby, kdy bylo centrum historicky zakonzervováno, vytratil se z něj běžný život a stalo se v podstatě muzeem. Tímto procesem si nakonec prošla všechna kulturně významná stará města Evropy.

Účinky ranní kapsle už byly v plném proudu a živiny pro tělo společně s konvekcí serotoninu postupně zklidnily ranní bouři myšlenek. Pierre si chtěl nasadit Brýle, které se mu volně houpaly u krku. V té chvíli však zahlédl dívku, která, podobně jako on, neměla Brýle nasazený na hlavě, ale jen tak pověšeny na levém popruhu svého batohu.

Byla nádherná. Pohled na ni ho fascinoval a nesmírně přitahoval. Nebyla to sexuální přitažlivost, Pierre vždy dával v této záležitosti přednost mužům. Uvědomil si ale, že si nevzpomíná, kdy naposled se díval do tváře někomu bez Brýlí. Kam jeho paměť sahá, při práci, s rodinou, ve wellness a často i venku na vzduchu, pokaždé když s někým komunikoval, ať už ve věcech osobních, praktických či profesních, vždy měl na očích Brýle. V rozšířené realitě s druhými sdílel obrazy, hudbu, texty, informace, emocionální a psychické rozpoložení, zkrátka

vše kromě bezprostřední přítomnosti druhého.

Dívka si všimla, že je sledována, otočila se Pierrovým směrem a společně si na pár okamžiků hleděli do očí. Jeho srdce se rozbušilo a cítil, jak se mu do hlavy nahrnula krev. Chvilí se mu zdálo, že snad ztratí vědomí. Ve zjitřené vizuální percepci zaznamenal, že kůže v okolí jejích očí je povadlá a unavená, víčka působila těžce a mírně opuchle, přesto její oči byly dokořán a jejich průzračně jasná hloubka byla naprosto strhující. Bělmo očí měla protkáno drobnými červenými žilkami a duhovka, ve spektru barev od ořechově hnědé až po listovou zeleň, rozehrávala úžasnou podívanou, když se jako by měnila celá její struktura při dilataci neprostupně černých zornic. Celý ten krátký moment byl doprovázen hlubokou euforií, kterou ale nečekaně rychle vystřídala tíseň a nejistota, jež oba donutila odvrátit pohled stranou. Dívka

se na něj pak ještě jednou nejistě podívala, načež se otočila a zrychlila krok směrem k nejbližší odbočce. Pierre se za ní taktéž ohlédl, ale objemná hruškovitá kymácejí se postava, která se od něj vzdalovala, v něm již nevyvolávala žádné další pocity.

Brýle nás oslepují, zauvažoval, ale protože se blížil k bezpečnostnímu rámu na nástupišti, nasadil si ty své, aby mohl absolvovat kontrolní proceduru před nástupem do Skokana. Když se usadil na pozici, napadlo ho, že si Brýle na cestu opět sundá, ale příliš se mu nechtělo. Zprávy, pošta, hudba, přátelé, všechno to se hlásilo o jeho pozornost. Nakonec se přeci jen přemohl a sejmul Brýle z tváře.

Skokan byl dopravní prostředek, který připomínal vystřelenou kulku v hlavní zbraně. Podlouhlá, vpředu do špičky zúžená kabina, která putovala uzavřeným potrubím ze supravodivých magnetů.

Tato doprava se používala k transportu vždy mezi dvěma konkrétními body vzdušnou čarou, žádné odbočky, žádné mezizastávky. Skok z bodu A do bodu B. Nebyla zde okna, osvětlení bylo pouze sporadické a kromě užití Brýlí nebylo jiné činnosti, která by se v klaustrofobně organizovaném prostoru dala vykonávat. Pierre zavřel oči a snažil se opět vybavit strukturu dívčiny iris. Obraz celé té události byl ale jako v mlze a nedovedl se na něj ani v nejmenším soustředit.

Nestvořený design jejího zrakového orgánu a celá kompozice té oblasti tváře vytvářela estetický prožitek, neporovnatelný s jinou zkušeností, kterou si momentálně dokázal vybavit. Vzájemnost a sounáležitost, kterou cítil mezi svými a jejíma očima... zdálo se mu, že jejich pohledy spolu byly od nepaměti nějak spojeny. Nenapadal ho vhodný superlativ, kterým bylo možné podat svědectví o tomto prožitku. Otevřel oči, aby se

rozhlédl kolem, jako by hledal něco, co by mu mohlo pomoci vyjádřit pocity. Místo toho mu ale přišla na mysl vzpomínka na cestu starou rychlodráhou z Francie do Španělska.

Nedlouho poté, co se naučil chodit, vzali jej rodiče na výlet do Barcelony. Skokan na této trase ještě nebyl vybudován, a proto ji obsluhovala stará souprava rychlovlaků. Rychlovlaky měly okna, a ačkoli se svět venku míhal velice rychle, bylo možné sledovat měnící se krajinu, městskou zástavbu nebo migrující hejna ptáků a oblaka, vznášející se šedomodrou oblohou. Dívat se při cestování z okna v sobě ukrývalo archaickou nostalgii, bylo osvobozující sledovat dynamiku měnícího se okolí a přemýšlet o světě venku. Ve chvíli těchto úvah mu zřetelně vyvstal obraz vzpomínky na pohled do dívčinyh očí a s tím i záblesk prožitku s danou událostí spojený.

Skokan hladce zpomaloval, jak se s jistotou předzjednané harmonie blížil ke svému cíli. Ve Středisku vzdělání a technologií pro venkov a maloměsto pracoval Pierre jako distanční pedagog komplexní výuky na nejnižším stupni. V poslední třetině jedenadvacátého století bylo na této úrovni vzděláváno skrze vzdálený přístup téměř dvacet procent všech žáků, převážně z agrárních a dělnických oblastí. U vyšších stupňů základních, dále pak středních a vysokých škol, byla tato čísla více jak dvojnásobná. Tento trend byl stále na vzestupu. Praktické důvody užití tohoto systému výuky byly naprosto zřejmé. Snížení nákladů na materiální a personální zajištění škol, lepší nastavení roviny konzistence v dodržování osnov, systému hodnocení i inkluze. Na kvalitu a bezpečný průběh edukačních aktivit byl kladen vysoký důraz, a proto byly Ministerstvem školství a mentálního rozvoje zřízeny datové sítě,

vyhrazené speciálně pro vzdělávací účely. Na tuto síť byly napojeny také ústavy s prezenční výukou. Klasické školy s docházkou využívaly rozšířenou a virtuální realitu víc než v osmdesáti procentech času vyučování či studia. Díky tomu nebyl problém nastavit funkční rovinu konzistence napříč celým školským systémem, aby mohli všichni zúčastnění fungovat v rámci univerzálního, individuálně vnímaného simulakra. Počítalo se s tím, že v průběhu první třetiny dvacátého století bude celý systém vzdělávání realizován distanční formou.

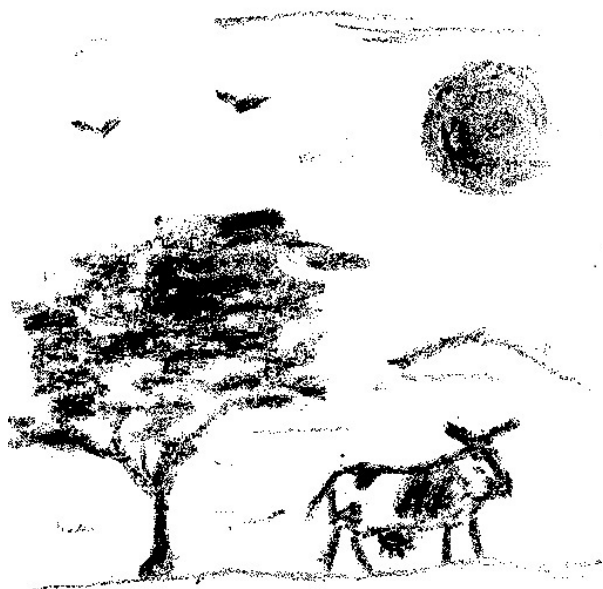
Pierre vykonával výuku celkem nad tři sta sedmnácti žáky ve věku šesti až osmi let. Díky inteligentnímu systému třídnictví, přednastaveným algoritmům výuky a pokročilému sledování výkonu, zvládal toto množství subjektů organizovaně a duchaplně. Po přihlášení do interfacu odemkl žákům příslušné programy, sledoval jejich procesy, vyhodnocoval je a v případě

potřeby, nebo podle plánu výuky, kontaktoval žáky, aby s nimi vyřešil specifika spojená s jedinečností jejich osobnosti a navolil zvláštní parametry individuálního přístupu.

Den v práci proběhl bez nějakých zvláštních událostí. Byl to náročný den, ale únava pociťovaná cestou domů s sebou přinášela příjemný pocit zadostiučinění. Po odchodu ze zaměstnání si již nechal Brýle na očích, aby měl blíže ke světu, který je mu koneckonců domovem a útočištěm více, než neumělá prázdnota tam venku. Po návratu na byt se věnoval zhruba dvě hodiny jízdě na kole a hře squashe ve virtuálním wellness. Poté, co vykonal činnosti spojené s hygienou a vypil noční nápoj, uložil se již bez Brýlí ke spánku.

Mám rád svou práci, zamyslel se. Vykonavám užitečnou, hodnotnou a kreativní činnost. Brýle a rozšířená realita stále

nejsou bezvadné a to je někdy frustrující, ale život sám přece nikdy nebyl bez chyby. Žijeme dnes, v přítomnosti, a svět je třeba přijímat takový jaký je. Bez Brýlí bychom vlastně skutečně byli jako slepí. Práce s těmi mladými lidmi má smysl, jsou tak plní nápadů a naděje. Dokážou všechno vidět vícerozměrně. Když žáci v jedné skupině kreativity a kritického myšlení vyprávěli o tom, jak se učili číst s Brýlemi a o světě bez Brýlí, cítil jsem tu naději. Realita s technologií je lepší, jen je toho ještě mnoho ke zdokonalení. Z některých z těch nejinteligentnějších, z mých současných tři sta sedmnácti, budou vynikající programátoři a sociální inženýři. Díky nim, i díky mně, má tenhle svět budoucnost. Jednou jistě dokáží vytvořit prožitek tak silný, percepci tak skutečnou a jedinečnou, jako byl pohled do nádherných dívčích očí, které jsem dnes ráno spatřil.

KRÁVU A
DVĚ KOZY

Kozu, ne... dvě kozy.... a taky slepice... a možná krávu. Budeme pěstovat kukuřici, maniok a sladké brambory. Mám tak ráda kukuřičné klasy pečené v ohni. Ve velkém hrnci budu vařit fufu a zpívat si písničky, které znám od mámy. Máma uměla krásně zpívat a znala spoustu písniček.

Bráška si pořídí motocykl, postará se o obchod s plodinami, a když pojede na trh, přiveze pak baterie do magnetáku, místnímu pastorovi knihy a tužky pro děcka, který chodí do školy. Mně přiveze látku z raffie, jemně tkanou, pestře barevnou, se vzorem. Taky nějakou hrubou, ale jasně barevnou přízi na klobouk. Ušiju si šaty, jako to dělávala mamínčina přítelkyně. Budu mít zakrytá ramena a dlouhou sukni skoro až ke kotníkům. Mám ráda žlutou a oranžovou barvu, zářivé barvy slunečních paprsků, rozlévajících se mezi bílými mraky nad unavenou, pozdně odpolední krajinou. Táta vozíval

domů takové látky pro ženy ze vsi. Z odstřížků jsme si s kamarádkami dělaly stužky do vlasů a zdobily jimi panenky z kukuřičné slámy a prázdných klasů.

Kozy se budou jmenovat Furaha a Upendo a kráva Tumaini. Bude to úplně jiné, až se odsud dostaneme. Trochu jako dřív a možná i lepší, protože pak už budu dospělá. Teda skoro. Bráška se o mě postará. Vždycky mě bránil. Bránil mě, když tenkrát maminka křičela, že jsem nechala spálit rýži. Bránil mě před dívkou z vesnice, co se posmívala, že mám velké zuby. „Máš krásný úsměv, až budeš dospělá žena, muži při tvém úsměvu zalapají po dechu.“ Pak se zhluboka nadechl a dělal, jako by zapomněl, jak má vydechnout, moc jsme se tomu oba smáli. Bránil mě, když si mě poprvé vzali hlídači. Hrozně ho tenkrát zbili a dva dny nedostal nic jíst. Věděl, že je jich moc, že jsou větší, ale stejně mě bránil a postavil se za mě.

Dělají to všem děvčatům a někdy i chlapcům. Dá se na to zvyknout. Dá se zvyknout i na bití a křik. Jen hlad mě někdy trýzní až pláču a to horko pod zemí... Často se zdá, že je ještě větší než posledně. Odteď to ale bude jiné, teď je ta příležitost, kdy se odsud dá utéct. Dá se to, jen se hlavně nenechat chytit, to někteří nepřežijí.

Je to už mnoho týdnů, co nás přivezli na tohle místo. Čas ubíhá jinak, když někdy člověk celé dny nevidí slunce ani hvězdy. Jsme tu, abychom v úzkých chodbách se světlem na čele kopali a sbírali ty jejich vzácné černé kameny. Koltan tomu říkájí. Za tu dobu, co tu jsem, držela jsem v dlaních snad už celou horu koltanu. Kdy už ho konečně budou mít dost? A kvůli čemu to všechno? Počítač a mobilní telefon jsem viděla jen v časopise, který pocházel ze světa nepředstavitelně vzdáleného a jiného. Proto jsem tady, aby mohli z toho kamení vyrábět elektronické přístroje.

Nevím přesně, kde jsem, nikdo se tu s námi nebaví, prostě nás sem odvezli a dávají nám rozkazy, jsme jejich vězni a otroci.

Dříve, ještě když jsem žila v Kiuli, několikrát jsem slyšela mluvit chlapce z vesnice, že se dají vydělat peníze v dolech v Bisie. Tak to dřív bylo. Vojáci hlídali důl a někteří chlapci a muži si tam jezdili vydělat. I tehdy tam lidé přicházeli o život. Pak nastaly boje, byla tu válka, vojáci z Konga válčili proti vojákům z Konga, lidé utíkali a umírali. Pak nějací z těch vojáků přijeli k nám do vsi. Vzali děti, chlapce i dívky, a odvezli nás sem. Hodím se jim, protože jsem maličká, vejdu se do těch úzkých, nízkých chodeb, kam vedou díry v zemi. Sbírám tu tyhle kamínky, aby se mohli lidé ve velké Číně a bohaté Evropě dívat na obrazovky počítačů, hovořit spolu telefonem na velké vzdálenosti o penězích a obchodu.

Evropa, země, kde bílí lidé žijí ve vysokých domech, jezdí ve velkých autech po širokých černých silnicích. Mají své vojáky, taky velké obchody, větší než naše vesnice a ty obchody jsou plné jídla v balíčcích, které nikdy neubývají. Jídlo tam nepřipravují na ohni, neznají maniok, ani sladké brambory, nevaří fufu, určitě ne tak, jak ho vařila máma. Vodu nenosí, studna je v každém domě a každý člověk tam má své potrubí.

Někteří o Evropě hovoří jako o zaslíbené zemi, místě, kde člověk, který přijde z Afriky, dostane dům a práci, aby mohl mít rodinu, vzdělání pro děti, peníze na jídlo. Jiní říkají, že bílí jsou zlo, že k nám přinesli válku, kterou svět dřív neznal, že v Evropě jsou lidé z Afriky otroky, protože mají jinou barvu kůže. Já nevěřím ani jednomu. Jsem holka z Kiuli v Kongu, můj domov je Afrika, i ta je na mě příliš velká a o světě dál nemohu vědět nic.

Maminka říkala: „Netrap se tím, holčičko, Bůh pro Tebe chystá radost a práci, smích, zpěv, lásku a vlastní rodinu.“ Moc se mi po ní stýská. Pan pastor říkal: „Bůh nás miluje, jsi toho důkazem, Viktorie. Myslím, že Tebe má obzvláště rád,“ a smál se laskavým způsobem. Když se takhle pan pastor smál, už jsem se nikdy o svou budoucnost nebála.

Viděla jsem, jak ho zastřelili, byl první, který se za vesnici postavil. Učil mě modlitby, ale já si je nikdy nepamatovala, tak mi řekl, ať si vymyslím svou. Když lidé říkají modlitby, říkají vždycky to samé. Možná mají strach, že posledně je Bůh neslyšel, a tak opakují znovu a znovu ta stejná slova. Já mám Boha ráda, a tak s ním mluvím, jako by to byl přítel, se kterým tančím, se kterým trhám listí z klasů kukuřice, než je dáme péct, se kterým se rozdělím o pečený maniok z ohně.

Dvě kozy budou stačit. Kráva je velká, potřebuje hodně žrát a není snadné na jednu, mladou a zdravou, vydělat peníze.

Číst se učit už dál nebudu. Je mi 12 let, něco znám, ale nikdy mi to moc nešlo. Budu mít děti, holčičky i chlapce a ti budou chodit do školy, budou číst a vyprávět mi příběhy z knih. Kdyby byl náš pan pastor naživu, přála bych si, aby je učil číst on. Pan pastor na děti nikdy nekřičel, měl spoustu knih. Někdy nám předčítal příběhy. Mám ráda příběh o vlaštovce, která létá v zimě z dalekého severu na jih do Afriky. Zná mnoho z různých krajin, zpívá o tom ptákům, kteří žijí celý život na jednom místě. Moudří se od ní učí a hloupí se jí posmívají, že si vymýšlí. Také mám ráda tu o velkých chytrých opicích z hor, které přelstí lovce a svým rozumem zvítězí nad pastmi a puškami.

Bráška je teď určitě nahoře a najde způsob, jak mě dostat ven. Velcí chlapci zůstávají blíže k povrchu, nosí suť, kamení a nakládají pytle s koltanem. Hluboko do úzkých děr se vejdou sotva. Bráška se jmenuje Musimbwa, má srdečné oči a široký úsměv se zářivými zuby. Dříve se usmíval na všechny a pořád. Teď se snaží usmívat na mě, když se nám podaří potkat se při podávání jídla. Usmívá se a říká, že všechno bude v pořádku, ale jeho oči jsou ustarané a unavené. Bráška mě tu určitě nenechá.

Můžu si teď alespoň odpočinout, když nemůžu zpátky nahoru. Povolila jedna podpěra, sesunula se stěna a propadl kus stropu. Navalilo se sem množství bahna, skoro se nepohnu. Venku bude asi silný déšť. Minulý týden se to stalo také, zával. V tom zmatku kolem zmizelo hodně lidí. Měla jsem obrovský strach, že jsou všichni mrtví, ale Bráška říkal, že někteří určitě utekli. Tolik jsem si přála, aby se to

stalo i mě, abych získala možnost dostat se pryč od těch hrůz a té dřiny, ke kterým nás vojáci nutí.

Někdy se zdá, že už nebude jiný život, než ten v dole, ale teď, když se všechno na chvíli zastavilo a mám čas přemýšlet, připadám si zase volná a věřím, že na mě čeká něco lepšího. Je tu hrozně moc bahna, skoro se nepohnu. Několik dětí vlna rozmáčené půdy a kamení spolkla, ale já jsem pořád naživu. Vím to, protože to bolí. Skoro všechno je nějak spojeno s bolestí od chvíle, co vojáci vtrhli do vesnice.

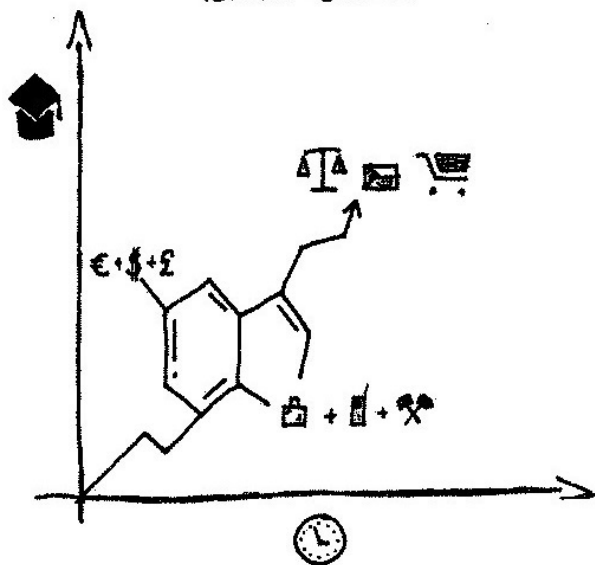
Nezůstanu tu, pošlou sem kopáče. Ne pro lidi, na těch jim nezáleží, ale pro koltan. Stalo se to, když jsme vlekli koše nahoru. Je tu koltanu za den a půl práce. Je možné, že se sesunulo víc chodeb jako posledně, venku bude zmatek. Hlídači budou nervózní, budou se soustředit na záchranu svých černých drahokamů.

Bráška mě najde a nepozorovaně zmizíme. Až se všechno uklidní, nikdo nás nebude postrádat, budou si myslet, že si nás vzala zem.

Je tu takové ticho, v dole bývá pořád hluk. Když jsem nahoře, neustále někdo křičí a v noci zas děti tiše fňukají, opilí vojáci hulákají a hlídači si náhodně vyberou některé dívky na rozveselení a ty pak sténají a tlumeně pláčou. Teď je tu ale klid a i horko jako by tu polevilo, jen se mi stále obtížněji dýchá. Je to zvláštní, ale cítím, jak se opékají v ohni kukuřičné klasy, cítím i jejich chuť na jazyku. Cítím se, jako bych byla zase v Kiuli s rodinou a všechno to zlé byl jenom špatný sen.

Možná jsem se trochu unáhlila. Myslím, že bychom si měli pořídit i krávu, dvě kozy a krávu. Kozy se budou jmenovat Furaha a Upendo a kráva Tumaini.

Vzorec štěstí

... z dějin jednoho malého světa

Železná opona padla, když mi byly tři roky. Tato událost přinesla do mého života mnoho nového. Například žvýkačky se samolepkou chlupatého mimozemšťana Alfa, barevnější víčka na jogurtech s exotickými příchutěmi, kačeří příběhy na VHS z videopůjčovny a také nálepky, plakáty, vlaječky a letáky Občanského fóra. Usměvavé modré písmenko O následované červeným F. Vybavuji si obrazy Václava Klause, pána s knírem a velkými brýlemi, a také, o něco méně obrazově výrazného Václava Havla, prezidenta republiky. Rozdíl v oslovování paní učitelek ve školce se mě nedotkl, tak jako jen o málo starších dětí. Svět byl takový, jaký byl. Žádná historie, žádné dějiny, žádné velké otázky po významu, smyslu, poznání a hodnotách. Vnímал jsem drobné radosti a strasti svého života s bezprostřední daností všeho kolem.

Uběhly další zhruba tři roky, do doby, než jsem si dokázal pospojovat informace o

tom, že v mém raném dětství se udály významné společenské změny. V zemi kde žiju je svoboda slova, získali jsme možnost cestovat po celém světě a lidé podnikají v obchodech způsobem, kterým to dříve možné nebylo. V té době jsem však necítil nic jako atmosféru doby a na sporadicky přijímané informace o společenském dění jsem se díval jako na samozřejmost a nutnost.

Svou bezstarostnost pro mě ztratil svět s mým nástupem k základní školní docházce. V průběhu dalších devíti let jsem se učil přátelství, neřestem, nenaplněné lásce, nutnosti, podřízenosti, prohrám i úspěchům a o nezpochybnitelnosti daného institucionálního řádu. Získal jsem povědomí o vzorci, který dělá člověka šťastným a plnohodnotným: „Uč se a poslouchej, abys mohl dělat práci, která ti přinese peníze, pohodlí a užitek ostatním“.

Svět se postupně zvětšoval a společenské události ke mně přicházely stále blíž. Televize a pořady, které určovaly styl, vkus a směr. Zahraniční pop-music, seriály, televizní noviny následující po oblíbeném večerníčku. První počítač, šedá betonová sídliště, nové supermarkety, dopisy ve schránce nabízející nejružnější služby a zboží.

Díky dostatečně velké domácí knihovně, vzdělaným rodičům a školním osnovám jsem získal informace o historii, dějinách i původu světa v celkem jasné podobě. Vesmír vznikl velkým třeskem, díky nespočetnému množství náhod se vyvinul na Zemi organický život, který se z celoplanetárního oceánu přesunul na zem. Tam se pak dále formoval a proměňoval ve stále složitější živočichy, přes dinosaury k savcům a přes opici k člověku, vrcholu evolučního řetězce. První člověk a jeho primitivní společenství se od lovu přesouvá k obdělávání půdy, což

spolu s organizovaným společenstvím a jeho stále dokonalejším uměním války vede k rozvoji prvních státních útvarů. Mezopotámie, Egypt, Řecko a najednou se v Evropě, na starém kontinentě, rozvíjí základ civilizace, která je předobrazem světa kolem mě. Je také možné a pro řadu lidí samozřejmé, že to všechno je velké dílo boží. Pochopitelně jsem v té době nedokázal uchopit tento koncept takto systematicky, ale rámcová představa byla zhruba taková.

Po příchodu na gymnázium mě čekala postupná ztráta iluzí o vzdělávání a další nutnost podřízení se nezpochybnitelnému pořádku věcí daných. Poznal jsem i nová přátelství, nové příležitosti na lásku, nové touhy po poznání. Svět ztrácel svou samozřejmost a jeho spletitá zmatenost mě uvrhla do série letargií, nihilismu a snahy najít odpověď na otázku po smyslu života. Jak je možné, to všechno? Vzorec štěstí a plnohodnotného života byl kvazi-

autoritami vnucován s ještě větší vehemencí, což u mě vyvolalo efekt opačný, než jaký zamýšleli. Uvědomělá rebelie vůči snahám o mé zformování a podřízení nabývala na síle.

Svět v té době začal ovládat internet. V relativně úzkém okruhu intelektuálů a kulturně alternativních individualit jsem začal utvářet a realizovat svou osobní a společenskou identitu. Začínám si uvědomovat, že jsem společenským produktem střední třídy, předurčen replikovat vzorec. Světu vládnou peníze, popularita a konvenčně určený parametr krásy.

Studium historie a dějin mi pomáhá odkrývat prázdná místa na cestě k poznání současného společenského řádu. Slované a Sámova říše, svatý Václav, Přemyslovci a Svatá říše římská, od středověku přes novověk, objevení Ameriky, Velkou francouzskou revoluci (volnost, rovnost, bratrství) k moderně, světovým

válkám a Československu, hitlerovskému Německu, norimberským zákonům, mnichovské zradě, osvobození Rusy a Američany a vztyčení železné opony, jejímž pádem vrcholí třetí rok mého života. Prezidentem se v mých středoškolských letech stává Václav Klaus, s knírkem již užším, brýlemi bez obrouček a vlasy prošedivělými. Rétorika hlavy státu se mění z idealistické na pragmatickou.

Přichází můj první kontakt s filosofií. Už vím, že nejsem sám, kdo se táže po vzniku, vývoji a fungování světa. Kosmologie, arché a pralátky z nichž vzniká svět, Sokrates, Platonské ideje, středověká scholastika, Descartův racionalismus, novověk a vydělování věd, smrt boha u Nietzscheho a postupný konec záhadné a velké metafyziky. To a další směry myšlení v kontextu lineárně interpretovaných dějin civilizace od dávného bodu kdysi, až k vrcholu všeho teď a tady.

Univerzita a studium filosofie do mého života vnesli konečně něco z uvědomění toho, že svět není samozřejmý a nutný, ale náhodný a možný. První skutečné lásky a první skutečná zklamání. Setkání s prvními skutečnými autoritami v podobě lucidních vysokoškolských kantorů. Vzdělání a svoboda jsou pro mě nejvyšší hodnoty. Objevil jsem kouzlo cestování a klasické hudby.

Internet je toho času již nedílnou součástí lidských životů a postupně se z pracovních desek stolů přesouvá do všudypřítomných chytrých telefonů. S rostoucí „inteligencí“ telefonů postupně začíná u mnohých lidí klesat inteligence sociální a s mírným zpožděním i ta kognitivní. Stejně, jako jsem včas opustil diktát televizní obrazovky, vyvaroval jsem se naštěstí i trendu barevných displejů mobilů a telefon pro mě zůstal nástrojem na volání a odesílání zpráv.

Poté, co zemřel bývalý prezident Václav Havel a po konci funkčního období Václava Klause, volby vyhrál politický dinosaur Miloš Zeman. Rétoriku pragmatismu od těch časů doplnil také oportunismus a z porevolučního idealismu se stal ve většinové společnosti zavrženíhodný patos. Teprve nyní, v kontrastu s atmosférou dnešních dní, jsem ucítil atmosféru doby mého raného dětství. Pochopil jsem, že lidé měli víru v ideje, které se vytrácejí. Z vyznání k pravdě a lásce zbylo rozhořčení z toho, že se nenaplnily sliby předvolebních kampaní a reklam na margarínové máslo, Coca-colu, nové auto nebo výhodný úvěr. Mnoho lidí v euforii z nově získaných možností zapomnělo žít své životy, zcela opomněli, že s nabytou svobodou přijde i zodpovědnost za sebe sama, a místo toho vložili svůj osud do rukou kapitalistického státu a konzumní společnosti.

Naučil jsem se mnoho z věd, nauk a myšlenkových systémů dvacátého století. Například to, že fyzikální kategorie hmoty, prostoru a času nejsou absolutní, jak se do jisté doby věřilo, ale relativní, jak světu prozradil Albert Einstein. Ze světa teoretické fyziky, se pak záhy tento relativismus nedílným způsobem obtiskl do všech modů chápání objektivní reality jako takové. Dále jsem se seznámil s tím, jak došlo k rozpadu osvícenského myšlení, které mělo vést lidstvo k jednotě a světlým zítřkům, ale zdiskreditovalo se, když se ve jménu idejí humanismu páchaly činy neslučitelné s jakoukoli představou o lidství. Dozvěděl jsem se o existencialismu, o tom, že jsme odsouzeni ke svobodě a že jediným smyslem žití je vzdor proti absurditě lidského života. Získal jsem přehled o systematizaci vědění skrze pozdní pozitivismus a filosofii vědy, o snaze zachytit události a myšlení protokolárními větami nebo singulárním

existencionálním tvrzením. Četl jsem analytickou filosofii, popisující skutečnost v logických zákonitostech. Seznámil jsem se s fenomenologií, definující svět a vědomí jako jednotu vztahu mezi subjektem a objektem, jako nemetafyzický fenomén, jež je souborem jevů. Studoval jsem strukturalismus, který nazírá bytí skrze jazykovou mřížku, kdy jednotlivé prvky ve struktuře reality nemají žádné vnější nebo vnitřní určení, ale jsou definovány jen na základě vztahů. Oslovalo mě postmoderní myšlení mnohosti a reálné plurality, vymezující se proti modernímu univerzalismu. Zaujalo mě učení o rozpadu subjektu, stylizaci vlastní existence, o sebereflexivní etice, která stojí proti konceptu kodifikované etiky autoritářské.

Získal jsem řadu odpovědí na své otázky po smyslu bytí. Už vím, že poznání není o hledání odpovědi nebo odpovědí, ale o rozvoji schopností klást otázky. Místo

toho, co si lidé myslí, začal jsem se zajímat o to, jak lidé myslí. Vzdělání a rozvoj kritického myšlení se mi staly nástrojem k rozbití vzorce nutného štěstí a konvenční představy plnohodnotného života. Svět je pluralita a paralogie, dějiny se neodehrávají v lineární posloupnosti vývoje, události probíhají paralelně v diskontinuitě, kterou lze popsat jen relativně a v omezené míře. Svět lze klasifikovat, typologizovat, kategorizovat, podřídít taxonomiím a popsat pojmy, ale přesto vždy zůstane víc nepoznaného než známého. Lidská mysl i objektivní realita jsou dynamickým procesem, navzájem od sebe neoddělitelným. Věda i duchovní hodnoty jsou pro člověka stejně důležité. Víra je něco jiného než náboženství a pro mě osobně jsou tyto dvě kategorie neslučitelné. Člověk nestojí nad přírodou a jeho právo být pánem Země je založeno na demagogiích a uzurpováno hrubou silou. Dějiny píšou vítězové.

Antropologie a kulturní relativismus mě poučily, jak etnocentrický pohled na dějiny a antropocentrický pohled na svět je předkládán mladým lidem ve školách. Lineárně popsaná fakta a domněnky, iluze časové přímky, chronologie událostí nahlížených pohledem zúženým skrze národní stát, v lepším případě kulturní tradici. Kulturní hegemonie západní společnosti mě a všem v mém okolí byla od nejranějšího dětství předkládána jako fakt, jako stav, k němuž směřoval vývoj lidstva již od období takzvané neolitické revoluce. Vrchol veškerého vývoje na planetě je teď a tady. Člověk sám je tou nejvyšší hodnotou. Bez nejmenší pochybnosti se všeobecně hlásá speciecismus - druhová nadřazenost lidské rasy. Zvířata i příroda obecně jsou tu pro nás k jídlu, pro zábavu, ke studiu.

S pýchou se při vyučování ukazuje rozvoj státních útvarů na evropském území, s tichým respektem k Číňanům a jejich

střelnému prachu, s posměškem k černým zaostalým divochům kdesi v Africe, primitivům neuvědoměle čekajícím, až budou jednoho dne podmaněni a kolonizováni. Konec středověku a objevení Ameriky, právo přivlastnit si vše, co se v Novém světě nacházelo. Indiáni, nekulturní divoši, sami svou zem prodali za pár cetek a potvrdili tak, že nejsou hodni svého bohatství ani své existence.

Vzdělání a průchod vzdělávacím systémem je pro mě největším paradoxem konstituce osobnosti, sebereflexe i reflexe vnějšího světa. Ačkoli na mě bylo vzdělávání aplikováno jakožto nástroj induktrance subjektu, dokázal jsem jej v konečném důsledku využít jako prostředek k emancipaci vlastní individuality. Díky svému intelektu a společenské povaze jsem již během studia získal možnost zajímavých pracovních příležitostí a stal jsem se finančně soběstačným. Se zaměstnáním však přišel nový vzorec:

„Pracuj tak, abys měl výsledky, podříd' se požadavkům, protože tvá práce je tvou hodnotou, tvou obživou a tvým štěstím.“ Já však vím, že štěstí nespočívá v podřízení se a ve vydělávání peněz.

Čím více žiji svůj současný život a snažím se jej reflektovat, tím častěji se musím ptát: „Jak to, že stav, do kterého jsem dospěl, je právě takový?“ Jsem dospělý, uvědomělý, zodpovědný intelektuál. Vedu pestrý a vyrovnaný kulturní, společenský a partnerský život. Mé zaměstnání je společenskému řádu užitečné, je nestereotypní a poměrně dobře placené. Jsem prototypem úspěšného perspektivního člověka, jsem součástí ekonomiky státu jako občan, zaměstnanec a konzument. Požívám všech výhod antropocentrického, etnocentrického světa založeného na kulturní hegemonii západní společnosti a kapitalistických hodnotách. Naplňuji podstatu vzorce, které mi byl vštěpován a jemuž jsem se stavěl na

odpor. Napadá mě, že kdybych byl ochotný se všemu tomu podřídít a přijmout vzorec za svůj, mohl bych být i šťastný, tak jak mi říkají, že bych měl být.

PORN
KIND
NEAPOL

Neapol, město s nespočtem těch nejpoe-
tičtějších, ale i nemála hanlivých pří-
vlastků. Po mnoho dní v roce je tento
skvost Apeninského poloostrova obdařen
teplem slunečních paprsků, jejichž sílu
mírní jen stíny starých budov a lehký
větřík, svobodně tančící po pobřeží Kam-
pánie. Sic jsou hlavní architektonické
skvosty atakovány vytrvalým zájmem
neúnavně otravných turistů, v ulicích
melodicky zní ruch života místních. Měs-
tem se díky všudypřítomným kavárnám a
bistrům line vůně kávy, mořských plodů
a čerstvého pečiva. Tento počitek, na-
vzdory očekávání nikoli příliš nepří-
jemně, doplňuje pach z přeplněných
popelnic, které jsou pro Neapol již tak
typické jako Teatro di San Carlo, Porto
Santa Lucia nebo spící sopka Vesuvio.

Byla to právě tahle směsice pachů, která
se bez optání vkradla do chřípí Gaina
drobného, lehce zvednutého nosíku,
který u kořenu zdobily dvě tyčinky

z chirurgické oceli. Gaiu vždycky překvapilo, jak ambivalentní pocity v ní tenhle pouliční vjem vyvolává. Udělalo se jí trochu nevolno, protože zrovna dojedla nepříliš podařený falafel a zároveň dostala chuť na silné espresso. Teď už ale měla zpoždění a tak zrychlila krok, zahrnula z Vico san Perlomini na Vico san Arti a zazvonila u dveří, nad kterými visela bílá cedule s černým nápisem „Signor Ink - tatuaggi e piercing“. Po chvíli se ozvalo zabzučení, Gaia přitáhla dveře a vydala se do druhého patra po schodech.

Nahoru dorazila trochu zadýchaná. Gaia byla čtyřiaadvacetiletá slečna, na svoji vyšší postavu poměrně dost hubená a od útlého mládí byla silnou kuřačkou. Její kůže byla na Italku nezvykle pobledlá, což byl důsledek toho, že do ulic vyrážela raději večer než ve dne a neměla příliš pravidelnou životosprávu. Gaia byla vegetariánka a krom většího množství

cigaret zvládla denně zkonsumovat nemalé množství silně upražené kávy s konzistencí připomínající asfalt.

„Hned jsem u Tebe, jen si doopláchnu nádobí,“ ozvalo se zpoza zásuvných dveří. A po krátké odmlce ještě: „Hlavně mi tam v čekárně zase nekuř.“ Gaia strčila zpátky do kabelky krabičku a pousmála se nad představou naschválu, který chtěla Inkoustovi udělat. O bezmála dvě minuty později se dveře roztáhly. „Ciao, slečno,“ rozzářil se muž s mírně zažloutlým úsměvem, snědý potetovaný čtyřicátník, jehož tvář zdobily zakroucený knír a silné, drahé brýle. „Ty jsi mě nechal čekat schválně, že jsem přišla pozdě, vid?“ odpověděla s nezdařilou snahou hrát uraženou. Tatér v nemocničně bílé zástěře se na ni usmál a ustoupil ze dveří, aby mohla projít dál. „Tak co to bude dneska, slečno?“

„Princeznu Albertinu,“ pronesla rozhodně a Inkoust se na ni na moment zatvářil se starostlivostí otce, jehož sotva zletilá dcera odchází na večerní zábavu v příliš krátké sukni. „Víš přeci, že když jsem ti dělal kundičku posledně, hojilo se to hodně dlouho. Máš tam krásně nastřelenou Issabelu, určitě si chceš tím vším projít ještě s princeznou?“

Gaia měla ráda různé věci. Cigára, kávu, tvrdou muziku, malbu, grafický design, sex, masturbaci, tělesné modifikace a taky bolest. Od patnácti let, kdy si nechala propíchnout jazyk, si dala nastřelit celkem čtyřicet devět piercingů a Princezna Albertina měla být její padesátý kousek. Issabelu si nechala od Inkousta dělat před více jak dvěma lety, to se spolu poprvé potkali. Dostala tip od kamarádky, že tenhle tatér je čistej, levnej a profík na genitálie. Pro výkon takových zákroků má samozřejmě i certifikaci.

Issabela je piercing, který prochází přímo skrz klitoris. Gaia si to nechala udělat krátce poté, když musela jít na potrat kvůli týpkovi, co prostě nevěděl, kdy je ten správný čas ho vytáhnout. Chtěla tenkrát přebít ten hnusnej splín a taky si řekla, že od té doby už bude spát jenom s holkama. Nechat se tam propíchnout mělo být pro její rozhodnutí jaksi symbolický. Za ty dva roky své předsevzetí porušila jenom jednou. Princezna Albertina se provádí pro změnu jako vpich přímo skrze močovou trubici, který vychází spodním okrajem vagíny. Až se tenhle pierce zahojí, užije si s tou svojí růžovou prcinkou ještě víc srandy, tyhle věci měla Gaia perfektně načtený.

„Chci jí na oslavu, Inkouste, a navíc ty to zvládneš perfektně, nikomu jinému bych se na tohle nesvěřila,“ odvětila a podívala se na něj prosebně svýma velkýma očima, jejichž kresba připomínala deštěm nasáklé mraky, chystající se rozpoutat

bouřku nad doposud klidnou hladinou moře. „A co slavíš?“ zeptal se majitel salonu, jako by byla ta otázka očekávána. „Před týdnem jsem zdědila byt tady v Neapoli a peníze. Umřel děda z máminy strany, měl 102 let. Máma nechala přepsat všechno na mě. Bratr dostane dům a firmu po rodičích, jednou. Mně to vyhovuje a navíc je to asi tak správný, děda byl taky černá ovce rodiny,“ vyprávěla Gaia, zatímco si odložila na zem tašku a sundala si lehký černý svetřík s výstřihem a dlouhými rukávy. Teď měla na sobě jen modré tílko s černým nápisem NOT DEAD. Její paže a dekolt zdobilo několik horizontálně položených, různě velkých, stříbrných tyčinek piercingu, zakončených kuličkami. Velkou plochu kůže měla pokrytou umělecky ztvárněnými jizvami. Nikdy se nenechala tetovat, milovala skarifikaci a propichování, ale svou světlou kůži barvou nepotřísnila. S jejíma modrýma očima a

zářivě blond vlasy, které měla vyholené po obou stranách hlavy, působila téměř přízračně i v takhle sanitárně čisté místnosti. „Černá ovce?“ zajímal se tatér. „V druhý světový bojoval za fašisty, byl řadovej voják, tak nebylo těžký se po válce stát zase jen obyčejným člověkem. Vtip byl v tom, že on těm svinstvům, pro který střílel do lidí, potom věřil pořád. Mussolini, Hitler, vyvolený národ, čistá rasa a tyhle sračky. Byl za to v sedmdesátých letech i chvíli zavřenej, tak si pak už dával bacha na hubu. Já měla ale dědu ráda,“ řekla, jako by se tomu sama trochu podívala. „Tvůj děda byl fašoun a nácek, a ty jsi ho měla ráda?“ na to Ink, kterému se nepodařilo skrýt údiv. „Zvláštní vid’? To nejspíš, že jako malá jsem z toho neměla rozum a pak už bylo těžký cítit k němu za to odpor. On mě děda taky vždycky bránil před rodičema. Vedli nás s bratrem tvrdou rukou, to víš, velký podnikatelé, chtěli být za lepší rodinu.“

Na okamžik jí výraz ve tváři proměnila celá paleta emocí, jako by se snažila setřást špatné vzpomínky, a pak pokračovala: „Posledních asi deset let už o sobě děda skoro nevěděl. Dali ho do pečovatelského ústavu, a já byla jediná, kdo se za ním občas zastavil. Někdy mě nepoznával vůbec, jindy si zas myslel, že jsem máma.“ Giovanni, kterému nikdo neříkal jinak než Ink nebo Inkoust, věděl, že Gaia je srdečná bytost, zmítaná nejrůznějšími vášněmi a démony, ale tohle bylo i pro něj přece jen trochu zvláštní. Chvilí se odmlčel a pak jen dodal: „Gaio, ty jsi případ. Tak si sundej kalhoty a vyskoč si na stůl, já se na tu tvoji květinu podívám.“

O pár dní později ji to mezi nohama pořád páliło, svědilo, průběžně si čistila výtoky a občas zavolala Inkoustovi, aby se ujistila, jestli to takhle určitě má vypadat. Věděla, že ano, načetla si o tom na internetu spoustu stran textu, viděla desítky fotografií, ale potřebovala to zkrátka

s někým sdílet. Dokonce teď dočasně omezila kávu a cigarety, naopak zvýšila přísun ovoce a vitamínů. Jedna z výhod tohohle utrpení byla, že nemohla téměř spát, a tak pracovala. Už dlouho nebyla tak umělecky produktivní. Dokončila několik grafických návrhů na zakázku a v kresbách ztvárnila některé své pocity, na něž do té doby nenacházela sílu. Důležité však bylo, že konečně přišla na to, jak využije perspektivu svého dědictví.

Nedaleko jejího nového bytu, který měl podle smlouvy v nájmu ještě několik dalších měsíců jeden mladý pár univerzitních fouňů, kdysi fungovalo porno kino Amore Italiano a stejnojmenný pajzl. Gaia znala to místo jen z vyprávění, od druhé poloviny osmdesátých let tam svoje voyerství a exhibicionismus uspokojovalo i pár jejích starších kamarádů, když měl podnik ještě svůj lesk. S rozmachem internetu a díky snahám udělat z města „příjemnější místo pro slušné

lidi“, tedy vytlačit pól dál na periferii, takový místo nemělo šanci dlouho přežít. Když se tam pak jednou strhla rvačka a náctiletému klukovi tam někdo zkoupal kudlu v břiše, po policejním vyšetřování už se tenhle skanzen podivných existencí neotevřel.

Majitel toho místa byl nevrlý opilec koketující s morfiem a na jeho záliby mu vydělávalo pár bytů, které se v domě s takřka sloupanou fasádou nacházely. Dům v jinak průměrně konformní čtvrti obývalo pár levičáckých studentů a dvě přízřusobivé rodiny albánských cikánů. V postupně rozkvétající čtvrti, kde domy skupovali investoři ze severu Itálie, to byla trochu zvláštnost, ale v Neapoli jako takové rozhodně ne. I Marcův dům se párkrát pokoušeli koupit, aby ho mohli přestavět a udělat z něj bydlení pro „slušnější lidi“, ale Marco měl nostalgii svého chátrajícího třípatrového činžáku raději než peníze, a tak nabídky odmítal.

Neuběhlo dlouho a Gaia se s Marcem domluvila na pronájmu. „Jsi blázen, chceš utopit prachy v týhle díře? Mně se peníze hodí a po tobě mi není nic, tak ti to teda pronajmu. Všechny opravy si zařídíš sama, energie si napíšeš na sebe a já ti to celý nechám za tisíc euro na měsíc. První dva měsíce máš gratis, abys to mohla vyklidit, ale taky mi dáš vratnou zálohu dva tisíce, kdyby sis tu šílenost chtěla rozmyslet a nechat mě tu srát se s těma smlouvama a vůbec vším,“ drmolil Marco, když s ní vyjednával o podmínkách a snažil se na ni zaostřit skrz upatlané brýle, které zjevně už dávno neměly dostatek dioptrií pro jeho zničené oči.

Gaia zdělila peníze, ale bohatá nebyla. Osmdesát jedna tisíc euro nebylo tolik, aby si mohl podnikatel v neperspektivním podniku vyskakovat, a ona navíc už část peněz utratila za počítač, potřeby na malování, oblečení a další nezbytnosti.

Pro svůj projekt našla mezi přáteli pár dalších nadšenců a pustili se do nejnutnějších oprav. Loupající se fasádu domu nechala neodborně očistit a natřít lacinou světle žlutou barvou s několika okrovými ornamenty, které tvarem kopírovaly vybrané jizvy na jejím těle. Marcovi to bylo jedno, protože za to nemusel platit, a bylo jasné, že to na nějaký rok zbrzdí opadávání zbytků omítky.

Sál bývalého kina čítal čtyřicet dva míst. Dřevěná konstrukce otlučených sedaček byla v celkem dobrém stavu, ale polstrování z falešného červeného semiše vyvolávalo silný odpor v každém, kdo s rekonstrukcí pomáhal. Gaia si už zjistila, že zánovní digitální kino-projektor se dá pořídit kolem čtyř tisíc euro. Promítačka na 35mm, která tu zůstala, byla stále funkční a potřebovala jen drobné seřízení, ale většina filmů, co se tu nacházela, byla díky špatnému skladování v nepoužitelném stavu. Výhodou

toho místa byla velmi dobře provedená zvuková izolace celého patra. Nálevna, odkud se přicházelo do sálu, měla masivní dřevěný bar a podlahu z dřevěných parket. Tyhle dvě historické dominanty interiéru dostaly patřičnou péči a všechno ostatní, až na pár drobností, muselo pryč. Největší práce byla se sociálním zařízením a zázemím pro personál.

Gaia nechala za improvizovanou rekonstrukci podniku přes třicet šest tisíc euro. Výsledek byl, dalo by se říct, dobrý. Gaia byla ale takřka v euforii. Za těch šest týdnů se zamilovala do každého detailu toho místa. Zbožňovala ten starý bar z masivu a nově zbroušenou a nalakovanou dřevěnou podlahu. Byla nadšená z nemoderního industriální osvětlení, které získala z jedné zrušené tkalcovny za městem. Kochala se pohledem na sedačky kina, potažené hrubou batikovanou konopnou přízí v ponurých barvách,

vyplněnou ovčí vlnou, co se používala k zateplení přírodních domů. Měla radost z interiéru toalet, který byl zdoben mozaikami různě rozbitých kachliček, co je sehnala ve výprodejích i na smetištích, zkrátka kde se dalo. Stoly, židle, křesla, hrnky, sklenice a nějaké nádobí nanosili převážně kamarádi, známí, nebo je získala po bazarech. Ze zázemí pro personál se udělala malá kuchyňka, kde byla digestoř, vyvedená světlíkem domu až na střechu. Stejným způsobem bylo řešeno i laicky smontované odvětrávání ze sálu a prostoru s barem. Promítací sál byl vymalován černou barvou a prostor baru světle šedou, aby vynikly variabilní výstavy obrazů, které zde měly viset.

Před otevřením vystavila Gaia své nejlepší malby jako „Mrtvá děvka“, „Úhyn čtenářů“, „Číslo 26“ a několik dalších, které v průběhu posledních čtyř let stvořila v bezesných nocích. Mrtvá děvka byl obraz mladé ženy, pracující za přepážkou

v bance. Její tvář je krásná, ale hrudník má prázdný jako u dlouho tlejícího těla, cedulka pod obrazem hlásá: „Prodávala své tělo, svůj čas a svou důstojnost, vnitřně zemřela s volbou povolání“. Úhyn čtenářů byl výjev, na kterém lidé na telefony fotí hromadu tlejících knih, plíseň postupně rozežírá i je samotné, jen telefony jsou jí nedotčeny. Číslo 26 zachycuje třídu na základní škole, místnost s 25 dětmi a učitelem, jejich tváře jsou prázdné, bez úst, bez nosu, bez očí.

Celý ten podnik, celá ta idea, všechno, každý detail... Bylo to umělecké dílo, kterým sama sebe ztvárňovala ve světě, s nímž byla v permanentním dialektickém sporu. Bylo to poprvé v životě, kdy se cítila naplněna a kdy dokázala radost zároveň prožívat i vyjadřovat navenek. Na hřbetu levého předloktí měla mezi ornamenty květů bodláku a drobných run stále dost prostoru na to, aby si nechala

vyřezat jméno svého nového poslání, slov vyjadřujících sebenalezení, název pro lásku ke světu i svému rodnému městu PORNO KINO NAPOLI. Posledním krokem před samotným otevřením kulturně alternativního centra umění, jak úředně svou putyku nazývala, bylo vyvěšení těchto třech kouzelných slov ve formě červeného neonu nad vchodem do podniku.

Porno kino Neapol nemělo být místo, kam se lidé chodí ukájet a hledat anonymní partnery, s nimiž stráví několik minut nezávazným stykem v tmavém vydýchaném sále plném lidských pachů. Gaia ráda šokovala, protivila se vůli většiny a vždycky jí přitahovala atmosféra dávných časů. Proto se rozhodla oživit staré porno kino, zachytit tak kousek zmizelé minulosti, potěšit alternativu, poškádlit mainstream.

Gaie i přes její relativně nízký věk připadalo, jako by snad dříve byl svět opravdovější a svět, ve kterém žije ona, je už jen pokřivenou dekadencí, uvaďající slupkou pravého světa. Ráda poslouchala gramofonové desky, fotila na film, básně psala plnicím perem a také se často dívala na oblohu, která se nad Zemí klenula již od počátku všeho a byla pro ni kontaktem s dávno zapomenutým. Připadalo jí, jako kdyby tímto konáním pomáhala chránit něco krásného a jedinečného. Jednou zachytila myšlenku na kus papíru: „Obloha je poezií bohů vepsanou do samotné lidskosti, prastará pravda o smyslu života. Dívat se na nebe a číst příběh mraků, naslouchat symfonii hvězd, znamená být lidskou bytostí. Ten, kdo nedokáže tuto pravdu v čase svého pobytu ve světě rozluštit, žije v prázdnotě, umírá zbytečný a sám.“ Pamatovala si to a ta slova považovala za svou víru a proroctví, které po sobě zanechává.

Gaia milovala, co bylo přirozené, surové, v čem byla vášeň a vzdor, fascinovaly ji dřívější doby, zbožňovala umění. Sex považovala za osvobození od všech nesnází toho, že se její duše musí vláčet s tělem. Když se rozhodla oživit místo, kde bývalo porno kino Amore Italiano, najednou všechny tyhle střípky zapadly do sebe a vytvořily něco, co přesahovalo její dosavadní chápání sebe sama v realitě.

První promítání mělo být zahájeno nějakým klasickým italským porno filmem, ale když dopátrala, že Amore Italiano bylo otevřeno projekcí americké klasiky Deep throat od Gerara Damiano s Lindou Boreman v hlavní roli, rozhodla se Gaia pro tento film. Svůj part v tom sehrál také fakt, že film byl díky svému věhlasu relativně snadno k dispozici v dobré kvalitě na 35mm pásce, a tak nebylo těžké dostat v archivu kotouče a práva na projekce. Mezi program v prvním měsíci zařadila

se svými přáteli pestrou paletu klasického porna a erotických filmů, které se zapsaly do historie, jako například Blue Movie od Andy Warhola nebo italsko-francouzskou klasiku Poslední tango v Paříži od Bernarda Bertolucciho. V kině dále promítala sestřihy němých porno filmů z počátku minulého století a digitalizovaných nahrávek domácí pornografie z 8mm filmů, které byly doplněné živou hrou na piano, jež nyní stálo pod plátnem v rohu kinosálu. Zájem o vstupenky byl enormní, sedadla byla rychle rezervována na celou dobu známého programu a to i přes relativně vysokou cenu deseti eur za představení. V sále bylo možno konzumovat alkohol zakoupený na baru, ale nebylo povoleno kouřit cigarety, a po vzoru bývalých porno kin, provozovat sex nebo masturbaci. Jedinou výjimkou byly Gainy soukromé aktivity. Bylo by přeci bláznovství provozovat porno kino a nezapálit si tu cigáro, neužít si soukromí

velkého plátna nebo se v něm nepomilovat s krásnou holkou.

Rozsvícení sytě rudého neonového nápisu Porno kino Neapol na Via Andrea Vacaro 32, který zářil nad vchodem do podniku od úterý do neděle, vždy od pěti hodin odpoledne do půlnoci, však spustilo, mimo zájmu a zvědavosti, také vlnu rozhořčení a nevole. Gain projekt se stal terčem protestů, anonymních udání o nelegální činnosti a výhružek, které se začaly objevovat v jejím emailu, poštovní schránce i na zdech domu. Většina těchto negativních reakcí se postupně utlumila, když přivolané kontroly nezjistily žádné nezákonné praktiky ani jiná pochybení. Především však poté, co se postupně rozneslo, že se nejedná o doupě propojené s neapolským podsvětím a neodehrávají se zde orgie, prodej drog a násilné praktiky vymahačů dluhů. Těžko mít veřejnosti a obzvláště obyvatelům přilehlého okolí tento předsudek za zlý, řada

z místních si totiž pamatovala, že bývalé Amore Italiano se k tomu konceptu podnikání minimálně velmi blížilo. Poté, co Gaia uspořádala odpolední sousedskou slavnost, kde lidem z ulice nabídla veganské občerstvení, doplněné jazzovou hudbou a letáky s vtipně erotickými motivy, vysvětlující koncepci jejího uměleckého projektu, získala si v řadě případů sympatie, jindy pak alespoň tichou, přezíravou toleranci. Výjimkou byl ovšem Edoardo, který bydlel v domě naproti v prvním patře, a záře neonu mu dopadala přímo do oken ložnice.

Edoardo nebyl špatný chlap, měl rád pořádek, svoji vlast a svoje krásné rodné město. Celý život tvrdě pracoval a poté, co musel odejít do invalidního důchodu kvůli nehodě v konzervárně, se snažil být společností ku prospěchu tím, že hlídal pořádek, byl oporou místním autoritám a snažil se podporovat tradiční hodnoty. Ed byl pravý Ital, křesťan, vlastenec a

hlavně dobrý občan. Alespoň takto on sám o sobě smýšlel. Problém byl v tom, že druzí by ho popsali spíš jako fašistu, duševního mrzáka plného hořkosti, bigotního zamindrákovaného hajzla, udavače a věčného kverulanta. Byl to především on, kdo napsal celou řadu těch anonymů očerňujících Porno kino Neapol před úřady, ale také všechny dopisy vyhrožující Gaie násilím na hostech i jí samotné. Ještě předtím, než se rozsvítilo to červené světlo, které dokázal hypnoticky pozorovat oknem i celého hodiny a zaznamenávat si přitom do diáře informace o příchozích do podniku, trávil dost času obdobně nezdravou a patologickou činností.

Edoardův nízký invalidní důchod pokryl jen tak tak náklady na pronájem bytu, energie a internet. Přivydělával si proto sbíráním železného odpadu a různých jiných krámů, příležitostným žebráním a přilepšoval si jídlem z kontejnerů za

obchodními domy. Při jeho potulkách, kdy kulhal městem opírajíc se o starý kočárek s kovovým šrotem a veteší, také rozmísťoval otrávené návnady na psy. Psy nesnášel a oni to cítili a nesnášeli jeho. Čistil tak Neapol od potulných čoklů, ale i mazlíků těch „línejch kurev, co krmí tu havěť telecím a kaviárem,“ jak pro sebe nazýval majitele psů. Nejraději by otrávil i tu „černou verbež, kvůli který se slušný italský rodiny musí bát chodit po ulicích,“ tak zase říkal pouličním obchodníkům a podvodníkům z Afriky, kteří kolem hlavního nádraží na Garibaldiho prodávali nejrůznější šmuk. Ovšem svou optikou nedokázal rozlišit ulicí a osudem ohnutého afrického imigranta od francouzského lékaře černé pleti nebo afroamerického turisty, který s přáteli projíždí Neapolí na Eurotripu. Podle Eda byli všichni stejní, a jestli o nich něco věděl, tak to, že do jeho města a do jeho

země oni nepatří. Edoardo nepil, nekouřil a pravidelně chodil do kostela. Dříve trávil dost času také u televize, kde sledoval bohoslužby a televizní noviny, ale od doby, co úřad papeže prodali „tomu jihoamerickému póvlu“, jak nazýval Papa Francisca, už nemohl křesťanskou televizi vystát a televizní zprávy byly podle něj beztak zmanipulovány. Z internetu Edoardo věděl o spiknutí židobolševiků, o řízeném černém přílivu, o arabské hrozbě, o propagaci homosexuální degenerace a byl si jistý, že ten jihoamerický pól je ve Vatikánu proto, aby dohlížel na plánovaný rozvrat společnosti a tradičních hodnot.

Edoardo se ze všech sil snažil, aby ve světě zanechal stopu, aby jeho odkaz stál jako pomník hodnotám, pro které žil. Nikdo mu nerozuměl, jeho žena, „ta blbá děvka, co si nevážila svatého slibu před bohem,“ ho zradila, když už nedokázal domů přinést dost peněz. Pravda byla

taková, že poté, co mu paleta s nákladem rozdrtila nohu, snažila se o něj postarat a prokazovala mu více lásky, než které byl ve svém malomyslném životě hoden, ale ani oddaná prostoduchá závodní šička nedokázala unést neustálé rozkazy a obviňování, kterými ji zasypával. Nerozuměli tomu jeho přátelé, „ta nevděčná pakáž,“ kteří se s ním postupně přestali stýkat, a nerozuměla tomu ani společnost, což bylo nejhorší, protože pro tu to přeci všechno dělal, pro ty druhé přeci chtěl dokázat něco velkého a obdivuhodného. Jenomže trávení psů, anonymní pomoc autoritám při nastolování pořádku ani jeho internetový blog nebyly tou změnou, kterou společnost potřebovala, nebylo to dostatečně veliké. Jednoho dne mu ale bůh dal znamení, to když se rozsvítilo to červené světlo. On pak už věděl, že pomníkem, který po sobě zanechá, bude velký plamen a v těch plamenech bude očištění a spása.

Netrvalo dlouho a měl svůj plán, měl prostředky k jeho realizaci a zbývalo samotné uskutečnění. Velký batoh a v něm skleněné lahve naplněné hořlavinami, plechový benzínový zapalovač s rytinou slova veritas, který kdysi vytáhl někomu z kapsy, a v neposlední řadě lístek na představení do Porno kina Neapol. Byl to přesně týden do toho dne, kdy udělá společnost lepší, město čistší a zaslouží si své místo mezi oslavovanými na zemi i v království nebeském. Edoardo věděl, že sám bůh by to tak chtěl. Ten týden se ovšem zdál nekonečný. Rád by celou záležitost vyřídil dřív, ale nečekal, že lístky budou vyprodány na tak dlouhou dobu dopředu.

V té době téměř nevyšel z bytu, pořád kontroloval své vybavení, modlil se a hledal způsoby, jak si zkrátit čas. Uklízel byt a přerovnával své knihy, staré dopisy a fotografie, opakovaně se sprchoval studenou vodou, umýval si ruce mýdlem,

cvičil. V noci nemohl spát a často ho budilo bušení srdce, vždycky v noci měl pocit jako by měl horečku. Po třech dnech se cítil tak vyčerpaný, že mu došlo, že delší dobu už čekat nemůže. Nemusí být přece přímo v sále. Plán byl takový, že při představení u dveří uhodí batohem s lahvemi silně o zem, až se jich část rozbije, na vytékající tekutinu hodí zapalovač. Nakonec to bude muset ale udělat poté, co vejde do putyky, praští s batohem přede dveřmi sálu, vypálí kino i putyku, dům shoří celý.

Bylo kolem půl osmé večer, podle pozorování věděl, že muselo začít další promítání, protože frekvence příchodů se těsně předtím zvýšila a z podniku vyšla skupinka lidí, co nezůstali v baru na drink, ale z kina pokračovali dál. Edoardo na sobě měl čistě vyprané šaty, byl to oblek, který měl na své svatbě. Modré konfekční sako z polyesteru, pod ním umolousanou bílou košili, k saku sladěné

kalhoty, v pase zkrabacené, stažené poničeným koženkovým páskem. Od doby, co je měl naposledy na sobě, výrazně zhubnul. Edoardovi bylo dvaapadesát let, ale vypadal starší. Proplešatělé vlasy měl ulízané směrem dozadu, jeho oči byly horečnaté a podlité krví. Nasadil si na záda těžký batoh a vzal si francouzskou hůl, aby se o ni mohl opřít.

Když vešel na ulici a stál přímo proti nenáviděným posměšně žhnoucím slovům, které se mu vpalovaly do mysli, naplnilo ho odhodlání a zamířil ke dveřím podniku. Hned poté, co vešel dovnitř, jeho odhodlání ustoupilo pochybám a obavě. „Buonasera, signore,“ věnoval se mu okamžitě svalnatý, potetovaný mladík, který měl na starost vítání hostů a bezpečnost. Uvaděč měl na sobě společenské kalhoty, košili s krátkým rukávem a brokátovou vestu, a když na Edoarda hovořil, dokázal perfektně zakrýt údiv z neobvyklého návštěvníka. „Jak Vám

mohu pomoci?“ pokračoval poté, co pozdravil. Edoardo se snažil znít suverénně, ale to se mu ani zdaleka nepovedlo: „Buonasera, chtěl bych jeden lístek do kina,“ vysoukal ze sebe. „Bohužel, naše představení jsou na několik dalších dní dopředu vyprodána. Pokud byste si přál, podívám se, kdy máme volná místa. Zatím si můžete odložit své zavazadlo a nabídnout si něco z nápojového lístku.“ Jakmile došlo na zmínku o batohu a uvaďeč natáhl ruku, aby mu s ním pomohl, Edoarda přepadla panika. Beze slova, hystericky nekoordinovanými pohyby, vyšel ze dveří, přičemž zakopl a spadl na schůdcích vedoucích do podniku. Při pádu na bok se ozvalo tlumené zařinčení a v batohu se rozbila jedna nebo dvě lahve. Uvaďeč přispěchal starému pánovi s holí na pomoc a v zápětí ucítil pronikavý pach benzínu. „Svině, hnusný svině,“ drmolil Edoardo a napadlo ho, že všechno skončí teď a tady, chtěl sáhnout

pro zapalovač, ale ruce ho neposlouchaly, jak byl strnulý strachem a vztekem.

Krátce poté, co obsluha podniku dostala situaci pod kontrolu a špagátem svázaného Edoarda, zmáčeného kýblem vody, vyveklí dál na ulici, dorazili přivolání carabinieri. Gaia stála před podnikem, zatímco policie kontrolovala okolí, vyváděli návštěvníky Porno kina Neapol a všechny přítomné legitimovali. Dívala se na starého třesoucího se muže a cítila na sobě jeho nenávist a pohrdání. Ona sama cítila především lítost a stále se zvyšující tíhu situace, která v daných okamžicích proměňuje směřování její vlastní budoucnosti.

Porno kino Neapol muselo zůstat několik dní zavřené kvůli vyšetřování a po jeho otevření se do něj život vracel jen ztěžka. Kvůli zvýšeným nárokům na bezpečnost a kvůli úbytku klientely začal být podnik ztrátový. Obyvatelé ulice se teď dívali na

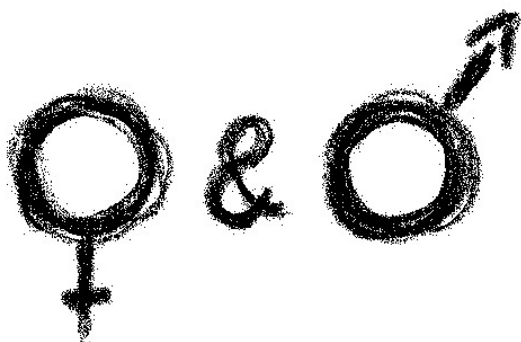
to místo jako na hrozbu a sepisovala se velká petice za jeho uzavření. Samotný Marco by Gaiu nejraději okamžitě vyhodil, ale nájemní smlouva mu to nedovolovala, musel by totiž zaplatit poměrnou část nákladů na rekonstrukci spojenou s novou elektrifikací, vodovodem a topením, jak se k tomu v tehdy výhodné smlouvě zavázal. Problémy se na Gaiu začaly valit ze všech stran. Její umělecké dílo, které jí umožnilo poznat zenový klid, seberealizaci i sílu růstu, se stalo vězením, břemenem přikovaným k její osobě. Za rekonstrukci nechala dost peněz, a pokud by ukončila nájemní smlouvu ona, nejen, že by přišla o nárok na kompenzaci, ale ještě by musela Marcovi zaplatit.

Ze zdánlivě bezvýchodné situace ji ovšem zachránila ta největší prozřetelnost lidského pobytu ve světě. Opomíjená, často tak neprávem spílaná součást našeho bytí, jediná spravedlnost, které se

dostává všem stejnou měrou. Do Gaina života opět zasáhla smrt. Byl to ten starý, chlastem a morfiem nasáklý protiva Marco. Jeho srdce již dál nedokázalo snášet tempo sebedestruktivního požitkářství, kterým naplňoval již všechny své dny v posledních dlouhých letech a zastavilo se, zrovna když seděl na toaletě a rozčiloval se nad stavem svých zdevastovaných, bolavých střev. Smrt ho načapala se staženými kalhotami a jeho dětem, žijícím již téměř dvě dekády nedaleko rakouského Innsbrucku, přinesla dědictví v podobě zanedbaného domu a spleť smíšené finančních závazků a dlužných úpisů. Poté, co se bez váhání tohoto břímě vzdaly, jako kdysi svého otce, Marcův majetek i jeho pohledávky propadly státu. Dům byl nedlouho poté prodán v dražbě a nový majitel, který v ulici vlastnil už několik dalších nemovitostí, vyplatil Gaie slušné odstupné, aby

mohl využít lukrativní parcelu a přestavět dům na konformnější bydlení.

Gaia seděla ve svém bytě, který zdědila po dědovi, kouřila dlouhou černou cigaretu s hřebíčkovou příchutí, nechala se kolébat řinčením kytar a hřmotným řevem z reproduktorů gramofonu. Dívala se na již zhojenou jizvu na levé ruce, která jí připomínala štěstí i ztrátu jejích doposud nejkrásnějších dní. Když tak zpětně vzpomínala na všechno to kolem Porna kina Neapol, uvědomila si, jak spokojeně se díky tomu cítí, i když teď už je vše jen vzpomínkou, navždy ztracenou ve strnulém oceánu minulosti. Měla pořád byt a měla pořád dost peněz, aby si mohla užívat života. Může malovat, může se jen tak flákat, kouřit, pít kafe a poslouchat hudbu, může cestovat po světě, když bude chtít. Dnes večer ale ví přesně, co bude dělat. Dnes půjde ven a přivede si domů nějaký krásný děvče na milování a možná, že i dvě.

On 2 2 On

Předmět: Rozbor a interpretace divadelní hry

Název díla: ONA a ON

Autor: Neuveden

Struktura scénáře: Dějství rozdělená do obrazů

I. Metodické zpracování textu

Tento text vychází ze scénáře divadelní hry s názvem ONA a ON. Hlavními metodickými prvky, které využívá, jsou rozbor a interpretace. S jejich pomocí text vypráví děj hry a zamýšlí se nad motivy, které se v díle objevují, i nad jeho samotným zpracováním. Základem pro interpretaci a rozbor jsou krátké ukázky opsané přímo ze scénáře hry. Komentáře, které po ukázkách následují, jsou předkládány po jednotlivých obrazech nebo v rámci celého dějství.

II. Úvod – souhrnná interpretace díla

Hra je převážně koncipována jako konverzační drama, zachycující vnitřní život a dialog dvou hlavních postav, ženy ONA a muže ON, kteří se spolu v průběhu děje setkají a vytvoří pár. Obě postavy se musí vyrovnávat sami se sebou, svou vzájemností i světem, ve kterém žijí. Dílo v sobě nese existenciální prvky zápasu individuality s vnějším řádem, sporu vlastní identity a hledání místa ve světě. Autor používá minimalistické pojetí scény i výpravných prvků, postavy ve hře nemají jména a hra není přísně situována do konkrétního období. Hra je rozvržena do čtyř hlavních dějství, jejichž návaznost se prolíná s klasickou výstavbou dramatu – expozice; kolize; krize; peripetie; katarze. Interpretace díla skrze tyto pojmy je uvedena v závěru tohoto textu.

III. Lineární rozbor a interpretace díla

Dějství I. – Představení Ona a On (expoze)

Obraz I. – Ona – vnitřní svět

Na scénu přichází Ona, mladá žena, vlasy sepnuty do culíku, na sobě má jednoduché bílé šaty a je bosa. Žena nese v ruce židli, kterou postaví kousek od středu jeviště a pokračuje několik kroků dál. Scéna je osvětlena slabým bezbarvým světlem.

Ona: *Přála bych si, abych nemusela sebe sama skrývat. (v pozadí hraje tklivá, ale relaxační klavírní hudba) Kéž by mě svět přijal takovou, jaká se cítím být. Miluji hru na piano. (pronese radostně a hudba se postupně mění k veselejší; světlo scény se proměňuje v zářivě žlutou) Miluji kresbu a četbu knih. (pažemi sama sebe obejmě jako by milovanou knihu*

tiskla k sobě) Chci tvořit a psát básně, sbírat květy do herbáře a po večerech listovat v mapách, číst jména dalekých měst, vrcholů hor a toků řek. (z prožívané radosti a nadšení se při monologu stává melancholickou; barva scény postupně přechází k tmavě modré; hudba pomalu slábne, až postupně utichá; Ona se posadí na židli a chvíli rozmýšlí; světlo se vrací k původní bezbarvé)

Ona: Za to můžeš ty, že tě nikdy nepřijmou! *(vyhrkne energicky a vstane ze židle; scéna se zbarví sytě červenou)*

Ona: Já? *(zní rozčileně; ukáže na sebe - dotkne se dlaní hrudníku)* Já jsem se vždycky snažila o to, aby mě přijali. Kdyby bylo na tobě, tak dnes stále nemám žádné přátele! Jsi tolik jiná než ostatní, bojí se tě, posmívají se ti a vždycky cítili, že nejsi normální. *(pootočí hlavou, jako by ohrnovala nos)*

Ona: K čemu je ti tvá normalita, tvé přijetí ostatními, když sama jsi jak rozřatá vedví. (*barva scény přechází do oranžové*) Nasazuješ si masku přetvářky, skrýváš křídla svého intelektu. Děláš ze sebe hloupou nánu, abys zapadla. Oni ve své krátkozrakosti přijmou jen iluzi, kterou za sebe nastrčíš, ale Tebe ne!

...Scéna pokračuje dalším vnitřním dialogem

Komentář a interpretace obrazu I.

V dialogu, který se odehrává uvnitř vědomí skutečné postavy, se postupně odhaluje, že Ona je osobností nadprůměrně inteligentní, umělecky orientovanou a citlivou. Divák se dozvídá, že její vysoký intelekt a rozvinutý cit se pro ni již v dětském věku stal přítěží. Ona pochází z prostředí, kterému dominuje průměrnost a normalita je v něm jakousi nepřekročitelnou hranicí. Kvůli posměchu i narážkám se celý život stydí za svůj

talent i za své záliby, které vykonává v tajnosti. Proto, aby zapadla, musela se naučit orientovat ve světě brakové literatury, populární hudby, dětinských her a přání, namísto toho aby vedla se svými vrstevníky diskuse o vůni deště, opojném zpěvu ptáků, harmonii matematiky, o baletním tanci... Od svých průměrných přátel odkoukala, jak se posmívat odlišnosti druhých, udržovat si přehled v módních trendech diktovaných bulvárními časopisy a jak ignorovat skutečnou krásu světa. Dokonce dělala záměrně i chyby ve školních testech, aby nevynikala příliš nad ostatními a byla v kolektivu přijímána.

Porozumění se jí nedostávalo ani od rodičů, kteří byli lidé praktičtí a pro rozvinuté nadání, lásku k umění ani její pokročilé analytické schopnosti neměli nikdy pochopení. Její intelekt viděli jako příležitost k tomu, aby si vybrala výdělečné povolání a nechápali, proč by se

nemohla přizpůsobit světu, kde má pohodlí a bezpečné zázemí. Ačkoli Ona se chtěla profesionálně věnovat hře na piano, byla nucena tento sen upozadit. Přesto pro ní hudba vždy zůstala velkou vášní a hra na nástroj zálibou. Kvůli tlaku, aby si vybrala povolání praktické, se stala restaurátorkou. Díky tomu pak mohla být alespoň trochu blíž svému milovanému umění.

Celý první obraz prvního dějství se odehrává formou hádek, usmírování a kompromisů, které dělá Ona v rámci vnitřního dialogu sama se sebou. Její prožívání a vnímání sama sebe je kontrastem svobodné individuality, hledající cestu k sebeurčení, a podřízeného subjektu, který vidí potřebu se ve světě někam zařadit. Její vnitřní integrita se projevuje v přání být přijímána a milována. Bílé šaty, které má Ona na sobě, odráží osvětlení scény, jež se mění v návaznosti na pocity a nálady

samotné postavy. Práce s barevným světlem je v určitých případech doplněna i hudbou, a to převážně klasických skladatelů. Na scéně se pohybuje po celou dobu pouze Ona a jedinou rekvizitou je židle, kterou obchází, sedá si na ni, pokládá na ni nohu v rozhodném gestu nebo ji v krajním rozčilení převrhne. Na konci prvního obrazu si Ona židli zase odnáší.

Obraz II. – On – vnitřní svět

Na scénu přichází On, mladý muž ve středním věku, krátké vlasy sčesané v jednoduchém účesu, na sobě má bílé kalhoty, bílou košili a je bos. Muž nese v ruce židli, kterou postaví kousek od středu jeviště a zastaví se jen krok od ní. Scéna je osvětlena slabým bezbarvým světlem.

On: Můj život nestojí za nic! (*vyštěkne rozčileně; povalí máchnutím ruky židli; scéna se zbarví do červena; hraje hektická instrumentální hudba*) Jsem vězněm v tomhle světě, který nechápe jak ducha drtí průměrnost! Co po mně ještě chtějí? Další den se zády shrbenými nad výkresy budov. Chtěl jsem být konstruktér, ne architekt! Chtěl bych své plány utvářet rukama, dotknout se svého díla, vidět, jak roste a ožívá. Mít v dlaních nástroje, být přítomen... (*světlo se postupně mění z červeného v bezbarvé; On jde k židli a zvedne ji; prudce se otočí*)

On: Mluvíš, jako bys byl nucen žít svůj život tímhle způsobem. Proč nerealizuješ své sny?

On: Měl jsem k tomu příležitost? (*pokrčí rameny; červený kruh světla padne před něj na podlahu a On na něj zírá*) To, že vidím svět jako vztahy a hodnoty, že rozumím vzorcům a dokážu tvořit,

přivedlo mě sem, můj sen je noční můrou. (*kruh světla, na nějž se dívá, tmavne*) Svůj talent jsem směnil s druhými za uznání a za pohodlí přežvýkavců, namísto toho, abych jej použil pro své štěstí. (*kruh světla na podlaze zmizí; On zatřepe hlavou, jako by se probral z nepozornosti a teprve teď začal vnímat svět kolem sebe*)

On: Tak dost! (*řekne důrazně, ne však rozčileně; světlo získává světle modrou barvu*) Nepřemýšlej jako poražený životem. Všeho můžeš zanechat hned a neztratíš nic, kromě řetězů, co tě poutají k zemi. Do té doby se ale musíš naučit být tím, kým jsi, aby ses mohl stát tím, kým se chceš stát.

... Scéna pokračuje dalším vnitřním dialogem

Komentář a interpretace obrazu II.

Scéna je tvořena stejným způsobem jako v prvním obraze. Hlavní postava v bílém, židle a vnitřní dialog vedený jednou osobou. Průběh konverzace je obdobný, opět jsou využity světlo a hudba jako prvky určující atmosféru scény a projekce prožívání pocitů postavy. Ve druhém obraze se představuje On, který má nadání na matematiku a technické dovednosti. Touží být v kontaktu se světem, od kterého je oddělován pragmatismem a konformismem. Z dialogu postupně vyplývá, že ačkoli On měl jasnou představu o tom, že bude opravář a konstruktér automobilů, pedagogové a především jeho rodiče ho naváděli, ať se stane architektem. „Je to zaměstnání perspektivnější, pohodlnější, bezpečnější, dobře placené a nese s sebou společenskou prestiž.“ Taktéž jeho humanitní sklony jako láska k literatuře nebo přírodě byly

tlumeny jako neperspektivní oblast – něco, co je neobchodovatelné.

Vnitřní dialog je paralelou sporu, který v sobě nese i Ona. Podobně jako Ona je i On směřován okolnostmi k něčemu, v čem se necítí být sám sebou. Motivem jednání, které oba přivedlo na scestí od jejich snů, je u obou postav strach z nepřijetí, ztráty lásky, kterou reprezentuje společnost (přátelé, rodiče, autority). To, že se podřídili vnějšímu řádu, však způsobilo narušení jejich vnitřní integrity, absenci porozumění sobě a světu. Oba jsou lidé, kteří přijali pózu a v té póze nedokážou najít vnitřní naplnění, ale také je připravuje o možnost poznat a prožít lásku.

Mezi oběma postavami je ovšem i několik zásadnějších odlišností. Jednou je to, že zatímco Ona je nucena okolím přizpůsobovat se průměrnosti a její intelekt je tak ostatními i jí samotnou tlumen, On je

podporován ve svém rozvoji a nutnosti být úspěšný. Rozdílnost je i ve způsobu vedení vnitřního sporu. On je tím, kdo se cítí být lapen událostmi a je proto nešťastný, stává se odevzdaným, skeptickým a ventiluje to agresí. Zároveň On je ten, co věří v možnost změny, sám sebe podporuje v myšlence, že se dokáže vyvázat z okovů nutnosti. V jejím případě je schizma pojímáno trochu jinak. Ona je tou, která touží být sama sebou, najít rovnováhu v sobě i se světem. Ona však současně s tím sama sebe shazuje, nevěří tomu, že bude přijata taková, jaká je, a nutí se k přetvářce.

Stejně jako v prvním obraze i zde je konec scény ohraničen tím, že při konci vnitřního dialogu On ze scény odnáší židli, kterou na začátku přinesl.

Dějství II. – Seznámení Ona a On, vzájemný prožitek lásky (kolize)

Obraz I. – Knihovna

(Jeviště je prázdné, nachází se zde plátno a na něj je projektován pohyblivý výjev knihovny. V pozadí jsou vidět rozmazané siluety postav, které si vybírají knihy z regálů, korzují prostorem nebo si u stolu čtou. Do popředí scény přichází On, nese v ruce židli, kterou zanechá kus od středu scény. Tentokrát je oblečený běžným městským způsobem a vlasy má do rozpustilého rozcuchu. Na sobě má modré jeansy, černou košili, hnědé sako a na nohách polobotky z hnědé kůže. Po příchodu si stoupne do středu jeviště, zády k hledišti a rozhlíží se po knihovně. Na scénu přichází Ona, vlasy má rozpustěné, je slabě nalíčena, na sobě červené šaty, na krku perly a na nohách červené lodičky. V jedné ruce má židli,

kterou pomalu táhne za sebou, v druhé otevřenou knihu a čte si. Zanechá židli kousek od středu a s knihou v rukách, začtena, pokračuje dál, až vrazí do něj, který se stále rozhlíží po knihovně. Když do něj vrazí, kniha jí vypadne z ruky, oba se k sobě otočí čelem.)

Ona: Promiňte. *(chce si zvednout knihu)*

On: Nic se nestalo. *(zvedne knihu rychleji než Ona a podívá se na přebal)* Shakespearovy sonety, taková četba dnes nepatří k nejběžnějším. *(zamyslí se a začne citovat)* „Jak vlnky ke kamínkům na pobřeží, tak naše vteřiny se hrnou k cíli: jedna i druhá o závod tu běží, snad aby dalším místo uvolnily.“

Ona: *(s nadšením se na něj podívá a pokračuje, kde On skončil)* „A zrod náš, zalitý dřív slunka září, se zvolna k vínku dospělosti dere; však zatmění mu berlou slávu maří a Čas, jenž kdysi dával, nyní bere.“

On: Jste velmi zajímavá dívka, rád bych Vás poznal trochu blíž, mohu Vás pozvat na kávu? *(nabídne ji svou židli, Ona se posadí; zatímco si sedá naproti ní, scéna knihovny se mění na scénu v kavárně)*

Obraz II – Cesta k lásce

Úryvek scénáře byl pro účely tohoto textu zkrácen o podrobné popisy scénických prvků projekce.

Celý obraz druhý je na plátně znázorněn jako sled událostí, které doplňuje němá hra obou postav. Z pantomimické imitace konverzace a zvyšujícího se zájmu v interakci obou postav, se děj přesouvá k fyzickému sblížování. Projekce kavárny se promění v restauraci. Ona a On si hluboce hledí do očí. Výjev restaurace se změní v plátno kina se starým černobílým filmem. Oba natáčejí židle zády k hledišti, čelem k filmu. Na plátně graduje scéna, v níž muž se ženou spočinou ve vášnivém polibku, Ona a On

paralelně tuto scénu kopírují. V průběhu scén se tematicky mění hudba.

Výjev na plátně se znovu proměňuje, oba natočí židle kolmo k hledišti, na plátně je vyobrazeno letadlo vysoko v oblacích. V projekci se postupně vystřídají záběry z Paříže, Říma, Barcelony. Snímky jednotlivých měst jsou doplněny skladbami, s nimiž se města běžně asociují (francouzský šanson, zpěv italského tenora Pavarottiho, španělské flamenco). Obě postavy se celou dobu drží za ruce, spočívají v objetí, cosi si šeptají nebo se dívají po scéně a jeden druhému něco ukazují ve svém okolí. Obraz druhý vrcholí, když Ona a On společně přicházejí k domu (výjev na plátně). Oba vezmou své židle a společně odcházejí na pravou stranu, pryč z jeviště. Na scéně se stmívá a stmívá se i projekce na plátně.

Obraz III. – Zahrada

(na plátně je promítnut výjev zahrady, šumí zde voda a cvrlikají ptáci; Ona a On přicházejí z levé strany jeviště, ruku v ruce)

Ona: Nemůžu uvěřit, že je na světě někdo, kdo rozumí tomu všemu, kdo vidí svět tak jako já, v jeho komplikované kráse. Nevěděla jsem, jak hluboko mohu cítit, když všechny mé vztahy ať už s přáteli, rodinou či milenci byly tak mělké.

On: Není nic, co bych chtěl změnit na nás dvou. Netušil jsem, že jsi to Ty, kdo mi schází, abych byl celistvým. Celé mé já je tu teď pro Tebe. Sdílet sebe a zároveň zůstat svobodný, o tom jsem se neodvážil ani snít. Cítím vděk a pokoru za to, že s Tebou mohu být.

... Scéna pokračuje dalším dialogem a vyznáním

Komentář a interpretace dějství II.

Scéna druhého dějství je doplněna plátnem s projekcí, která je společně s hudbou a zvukem hlavní dějovou rekvizitou. Po prvním krátkém obrazu, kdy se spolu dvojice Ona a On seznámí, následuje druhý obraz, který je zrychleným sledem událostí, ukazujících vývoj jejich vztahu a zážitky, které spolu sdílejí. První dva obrazy jsou pojaty symbolicky. Nejprve se objevuje takřka archaický motiv namlouvání (Shakespearův sonet, pozvání na kávu, nabídnutá židle). Následuje bližší seznamování, společný čas a zážitky. Scény v této části působí jako ikonické prožitky zamilovaného páru a jsou vyobrazeny otřelými obraty (večeře při svíčkách, polibek v kině při starém filmu, cesty po destinacích zamilovaných - Paříž, Řím, Barcelona). Tato šablonovitost je typická pro druhořadé umění – červenou knihovnu

nebo mýdlovou operu. Umění, které reprezentuje komerci, mainstream, průměrnost a tak i normalizovaný vnější řád.

Kontrast mezi autentickým, individuálním prožitkem lásky a jejím povrchním vyobrazením skrze jednoduchá symbolická kliše má za účel načrtnout paradox přijetí sebe sama a vnějšího světa. Jak je patrné z prvního dějství, Ona i On jsou nuceni k přijetí norem a vnějšího řádu, který není vlastní jejich cítění a uvažování. Tento vnější řád tak narušuje integritu jejich osobnosti, oni nedokážou najít své místo ve světě a získat ke světu, ani ke své individualitě pozitivní vztah. Ona i On navzdory jistému odporu zároveň pociťují i potřebu nebo nutnost diktované vzorce přijmout a naplnit. Láska je zde vyobrazena jako něco, co jim v tomto ohledu pomůže najít smíření se světem a vnějším řádem. Je to proto, že nachází porozumění v druhém, který svět a vnější řád do jisté míry reprezentuje.

Toto přenesené splynutí s vnějším řádem je však od vnějšího řádu jako takového emancipuje a díky prožitku vzájemnosti – lásky, získávají svou vnitřní integritu.

Druhé dějství vrcholí v obrazu, který se odehrává v zahradě a od symbolického obrazového ztvárnění se přesouvá opět ke konverzaci. Ona i On si vyznávají lásku a radují se z nalezeného štěstí. Jeden druhému také odhalují svá tajemství a své demony. Odhalení je sbližuje vzájemnou důvěrou, ale zároveň je důsledkem ztráty iluzí o druhém jakožto dokonalé lidské bytosti. Autor hry zde poukazuje na paradox toho, že prvotní zamilovanost, způsobena iluzí o dokonalosti druhého, a pocíťovaná láska vede k přiznání svých temných stránek a prohloubení důvěry, zároveň však vyvolává nejistotu, strach a odcizení.

**Následuje přestávka (zatažení
opony po konci druhého dějství)**

Dějství III. – Odcizení, hledání cesty k sobě a druhému (krize a peripetie)

Obraz I. – Stereotyp

(roztáhne se opona; na scéně jsou Ona a On, válejí se každý na svém velkém sedacím polštáři; na plátně je promítнутý výjev pokoje; v pokoji je běžný nepořádek – poházené oblečení, knihy, pár papírů na stole a nějaké hrnky, v televizoru se míhají rozmlžené postavy, scénérie napovídá, že je večer – podvečer; Ona i On se každý dívá jiným směrem; je slyšet změť zvuků z televizoru)

Ona: Nevypneme televizi? Chtěla bych si číst. *(nepodívá se na něj, když k němu mluví; dívá se do prázdna - do hlediště)*

On: Budou dávat film, na který se chceme dívat. Zatím jen vypnu zvuk. *(když k ní mluví, také se na ni nepodívá;*

sáhne vedle sebe pro dálkové ovládání, stiskne tlačítko a zvuky v pozadí zmizí)

Ona: *(sáhne vedle sebe, vytáhne knihu, chvilku listuje, pak vzhledne a podívá se na něj)* Budeme ještě večeřet? Máš hlad?

On: Zatím nemám. *(odpovídá, ale nepodívá se na ni; zvedne se, popojde a dívá se na pravé straně jako by z okna)* Venku zase prší.

... Scéna pokračuje dalším dialogem

Komentář a interpretace obrazu I.

Další dialog je bezduchou konverzací, Ona a On spolu koexistují, nezajímají se však jeden o druhého. Nakonec se dohodnou, že spolu před spaním spolu budou souložit, Ona si přeseďne k němu na sedací polštář, obejmou se a tím končí obraz první třetího dějství. V tomto obraze se radikálně mění nejenom vztah, který mezi sebou Ona a Ona mají, ale i to, jak je děj vyprávěn. Zatímco v prvních

dvou dějstvích autor volil poetickou, romantickou, až archaickou povahu rozhovoru, který spolu Ona a On vedou, v tomto obraze se tyto prvky zcela vytratily a stereotyp, který postavy zažívají, je na diváka přenášen nudnou, rozvleklou konverzací bez specifického sdělení. V průběhu celé konverzace nenastane jediný moment, kdy jeden druhému hledí do očí, což je kontrast k dějství druhému, kdy oční kontakt je významným prvkem komunikace mezi oběma postavami. Autor vyobrazuje tísnivou atmosféru, odosobnění vztahu a ztrátu vzájemnosti, která je zastřena řešením banálních problémů a zabíjením společného času. Dohoda o společném sexu, která je vyvrcholením obrazu prvního, evokuje naprostou mechanizaci vztahu, záměnu radosti za povinnost či očekávání. Tento stav, ustrnutí v stereotypu, je do značné míry důsledkem paradoxů lásky, které autor vykresluje v předchozím dějství.

Smíření se světem a nalezení vnitřní integrity skrze milovanou osobu je nabitou ztrátou iluzí o této osobě a vede k novému rozporu se sebou i vnějším řádem. Stereotyp zde reprezentuje ustrnutí vývoje, je úskalím, který provází lásku a závažným způsobem ji ohrožuje.

Obraz II. – Ona – vnitřní svět

Na scénu přichází Ona, vlasy má již rozpuštěné, na sobě opět jednoduché bílé šaty a je bosa. Žena nese v ruce židli, kterou postaví kousek od středu jeviště a pokračuje několik kroků dál. Scéna je osvětlena slabým bezbarvým světlem.

Ona: Čím je to? Mám snad tak velká očekávání? *(světlo mění barvu do modra)* Jsem snad odsouzena k tomu, abych sama sobě nikdy neporozuměla? Proč On se tak změnil? *(světlo je již téměř tmavě modré)* Nebo byl snad vždy takový a já ho jen jinak vnímám? Miluji ho ještě?

Ona: *(světlo se prudce zbarví do červená)* Neustále nespokojená! *(křikne)* Je ti úzko v tvé svobodě? Tíží tě štěstí? Celý život se jen snažíš zalíbit tím, že sebe popíráš! *(červené světlo je světlejší a světlejší)* Uzavíráš se, stýskáš si po samotě a schází ti neporozumění. *(sklání hlavu k zemi)*

Ona: *(vzhlédne a dívá se nahoru)* Ustrnula jsem, musím najít nový cíl, realizovat se! *(v místě kam hledí sílí zlatavé světlo)* Ať, realizuji se tedy! *(v protějším rohu se rozsvěcuje tmavě modré světlo a Ona se k němu pomalu otáčí)* Není snad ale On vinen tím, že tu přešlapuji na místě? Pohodlí vztahu mi vzalo sílu být jen sama sebou, to On je příčinou té tísně! *(ztěžka se posadí na židli a rozhlíží se mezi dvěma světly, které slábnou; světlo scény se postupně změní v bezbarvé)*

Ona: (*vstane ze židle a udělá prudce několik kroků vpřed*) Vždyť to On mi dal poznat, jaká můžu být, že jsem krásná ve své osobitosti, že se nemusím přetvářovat, ale v souladu se sebou stávat se dál takovou, jaká skutečně jsem. On není překážkou, je ten, s kým chci být.

... Scéna pokračuje dalším vnitřním dialogem

Komentář a interpretace obrazu II.

Ona vede se sebou vnitřní spor, snaží se analyzovat své pocity, které má ze stereotypního života a ustrnutí. Opakovaně v duchu obviňuje jeho, že je příčinou jejích potíží, ale pak jej před sebou zase hájí, asociuje si pozitivní momenty jejich vztahu i vlastnosti jeho samotného. V této vnitřní při však dochází k tomu, že její myšlení je v podstatě pragmatické a že jeho vnímá jako nástroj k dosažení nějakého cíle (emancipace od společenských vzorců,

sebeidentifikace) nebo jako překážku (chtěla by podniknout něco nového, velkého a má strach z jeho reakcí, z toho, zdali On není závislý na stereotypu a nebude jej vyžadovat i dál). Postupně si uvědomuje, že vztahem s ním poznala významnou část sebe samé, že v sobě osvobodila to, co dříve potlačovala. Má chuť ve změnách pokračovat, ale všechny ty změny ji zároveň i děsí a některá negativa projektuje do něho. Váhá ve své lásce k němu, ale její cit je silnější než pochybnost a navzdory nejrozličnějším paranoidním konstrukcím i odkazům na jeho skutečné chyby a nedostatky dochází k tomu, že je třeba si s ním promluvit na rovinu. Rozhodne se říct mu pravdu o svých pocitech, více před ním odhalit svůj vnitřní život i své pochybnosti, ale také se zaměřit na to, jak vnímá a smýšlí On. Rozvzpomene si na vzájemnost a sdílení mezi nimi a vnitřně jednotná je připravena jednat. Na konci druhého obrazu

energicky vezme židli a odchází s ní pryč ze scény.

Obraz III. – On – vnitřní svět

Na scénu přichází On, vlasy v nedbalém rozčuchu, na sobě opět bílé kalhoty, bílou košili a je bos. Nese v ruce židli, kterou postaví kousek od středu jeviště a pokračuje několik kroků dál. Scéna je osvětlena slabým bezbarvým světlem.

On: Je mi s ní hezky. (*usmívá se*) Ona je fajn. Vlastně, jsou asi věci, které by mohly být jinak. (*úsměv postupně mizí*) Někdy mám pocit... (*pomalu, zamyšleně se podrbe na tváři*)

On: (*změní výraz, jako by se chystal sám sebe vyslýchat*) No? Jaký je ten pocit? (*položí si otázku řečnický a začne na ni vzápětí odpovídat*) Je to pocit odcizení! Znáš ji vůbec? Kdo je Ona? (*doposud bezbarvé světlo scény získává tmavší a tmavší modrou barvu; On se*

hluboce zamýšlí, automaticky si sedá na židli a chvíli mlčí)

On: *(postaví se)* Jistě, že ji znám. *(světlo scény je bezbarvé)* Je to dívka, která voní skořicovým mýdlem. Rád poslouchám, jak zlehka oddechuje, když spí. *(na pulte scény se rozsvěcí zlatavě žluté světlo a On k němu vzhlíží)* Maluje jen pro radost a málo kdy, ale v těch pár tazích štětcem a volbě barev jako kdyby sdělovala, že každý okamžik bytí na světě je neopakovatelně nádherný. *(usmívá se, ale jeho úsměv postupně mizí; On se otáčí na druhou stranu, kde se rozsvěcí modré světlo)*

On: *(dívá se do modré, jeho hlas zváží a zhrubne)* Poezie, hlupáku, ale co skutečnost? Spíš čerpáš z krásných vzpomínek a zapomínáš se dívat kolem sebe. Kolik to bylo večerů, bez atmosféry, prázdných doteků, vyhýbavých slov a pohledů, propast živena všedním dnem.

... Scéna pokračuje dalším vnitřním dialogem

Komentář a interpretace obrazu III.

Spor který vede On se sebou, je zprvu konstruován odlišně, jak je patrné z ukázky scénáře, ale následně replikuje tytéž motivy, které se objevují ve vnitřní konverzaci, kterou vede Ona. Podobně jako Ona i On nachází pozitiva i negativa jejich vztahu, vnímá ji chvílemi jako „prozření a nalezení skutečného citu, nesobeckou lásku,“ jindy pak jako „událost, jejíž kouzlo již vyprchává“. Podobně jako Ona však dochází k závěru, že sdílení a vzájemnost, kterou spolu prožívají, je tou nejvyšší hodnotou jakou poznal. Uvědomuje si, že sílu, sebevědomí a vůli jednat navzdory autoritám v něm probudila Ona. Začne se postupně soustředit na sebereflexivní kritiku, na své vlastní ko-

nání, činy a na to, jak se naučit překonávat bariéry, které se ve vztahu s ní objevují. Nachází v sobě odhodlání jednat namísto toho, „aby sebestředně ve své pýše čekal, až Ona udělá první krok k řešení rozporů a nedorozumění“. Uvědomuje si nutnost změny a má strach z její reakce, ale nakonec se rozhodne, že s ní bude hovořit přímo a poví jí o svých pochybách i pocitech. Na konci třetího obrazu energicky vezme židli a odchází s ní pryč ze scény.

Souhrnný komentář k obrazům II. a III.

Mezi oběma obrazy vnitřní konverzace je zjevná paralela. Ona i On v sobě nosí nejistotu a pochybnost o sobě i o druhém. Ona i On sebe vidí jako vězně stereotypů a ustrnutí, obviňují ze svého stavu toho druhého, ale zároveň se snaží najít pozitiva společného vztahu. Různými cestami oba dochází k domu, že je třeba

myslet pozitivně a neobviňovat druhého, navzdory negativům shledávají lásku a vzájemnost jako nejvyšší hodnotu. V druhém a třetím obraze druhého dějství je patrný posun v sebeidentifikaci obou postav. V prvním dějství měla Ona vlasy sepnuté do culíku, v dějství třetím je má již rozpuštěné, podobně On od svého upraveného účesu přešel k rozpustilému rozčuchu. Tímto jednoduchým prvkem autor symbolicky ukazuje na to, jak se vnitřní já obou postav více osvobodilo od konvencí a norem. Vlasy byly nejprve svázány do culíku, případně uhlazeny hřebenem, tak jako bylo sepnuto a uhlazeno myšlení obou postav vnějšími společenskými vlivy. Svobodnější účes zde má evokovat svobodnější myšlení, zároveň se vnitřní já více podobá svému já ve skutečnosti, což znamená, že se zbavuje masky, lépe rozumí tomu, kým je a cítí se být i více samo sebou. Je také patrné, že tato změna nastala i díky jejich

lásce a nalezením někoho, před kým si mohou dovolit masku nenosit. Vyšší odhodlání zacházet s vlastním životem je zřejmě také ze závěrů, k nimž vedou oba vnitřní dialogy. Ona i On se ve své introspekci dokáží vyrovnat s paradoxy lásky a chystají se rozbít stereotyp, který může jejich lásku zničit.

Dějství IV. – Cesta (katarze)

Obraz I. - Kavárna

(na plátně je promítnut výjev kavárny, kde měli Ona a On svoji první schůzku; v pozadí hraje jemná melodická hudba; oba jsou společensky upravení, sedí naproti sobě na židli a dívají se jeden druhému do očí)

Ona: Mívám pocit, že jsem kulisou každodennosti v Tvém světě. Ráda bych překročila vlastní stín a stala se tím, kým chci být. Dodal jsi mi odvalu a přestala jsem se obávat sama sebe. Teď cítím, že

jsem krok od dalšího poznání a chci si Tebou o tom promluvit.

On: Ztrácím se často ve světě všedních dní a mám strach, že mě nutnost opět pohltí. Ukázala jsi mi, že mohu být v myšlenkách i činech svobodný. Jak ale plyne čas, tak to, co vnímám stále kolem sebe, už mi nestačí. Ted' mám ten pocit, že se musí něco stát, a chci si s Tebou o tom promluvit.

Ona: Našla jsem cestu, kterou bych chtěla jít, jen si nejsem jistá, a ta představa mě tíží, že museli bychom se po jistý čas rozdělit.

On: Mám to chápat tak, že už se mnou nechceš být? (*řekne překvapeně*)

Ona: Naše blízkost je mi vzácná a dost jsem se této chvíle obávala. Chci s Tebou dál sdílet svoji svobodu i lásku. (*odmlčí se*) Mám možnost několik let ve Francii studovat díla starých mistrů hudby,

partitury not, které i celá staletí ležely v archivech a já bych byla první, kdo je po těch letech bude číst. Už když jsme spolu navštívili poprvé Paříž, zamilovala jsem si tu zem, přála bych si tam nějakou dobu žít. Byla bych ráda, kdybys tam i Ty se mnou chtěl odejít.

On: I mě naskytla se možnost, změnit směr a nalézt cestu. Dostal jsem nabídku vést projekt na záchranu starých chrámů v Indii. Být architektem dědictví dávných světů, zapomenuté pro budoucnost zachovat, nesesedět jen nad papíry, ale s každým sloupem i kamenem sám pracovat. Už od dětských let, kdy jsem četl cestopisy, jsem si zamiloval tuhle jedinečnou zem. Teď cítím úlevu, obavu i strach, i já Tebe chtěl jsem požádat, abys šla tam po tu dobu se mnou žít.

Ona: Víc než všechny noty světa Tvůj hlas poslouchám ráda a chci s Tebou v tomhle světě být, kdybys ale odešla

tam do té dálky, bojím se, sebe celou nedokázala bych vzít.

On: Víc než všechny vůně dalek zbožňuji, když k Tvým vlasům ráno přivoním a chci s Tebou v tomhle světě být, mám obavu však silně neodbytnou, že být Ti po boku v tvém melodickém snu, stále chtěl bych někam odejít.

... Scéna pokračuje dalším dialogem

Komentář a interpretace obrazu I.

První obraz čtvrtého dějství je protkán poetickým vyznáním lásky, nalezením odpovědí na otázky po sebeurčení a vzájemnosti. Ona a On sní o budoucnosti, jsou plni naděje a očekávání, což ale střídají obavy z toho, že budou od sebe odděleni a možnost se v průběhu dalších několika let vídat budou mít jen zřídka. Tento obraz je psán velmi poeticky, je silným kontrastem k prvnímu obrazu druhého dějství, kde jsou rozhovory

formulovány stroze, vágně, bez emocí. Poetický nádech dialogů zde reprezentuje oduševnělost a uvědomělost bytí. V kontrastu k obrazu stereotypu, kde se za celou dobu nesetkají pohledy obou osob, zde při komunikaci udržují vroucný oční kontakt plný zájmu, což symbolizuje nejen vzájemné porozumění, ale také vnitřní harmonii a schopnost sdílet sebe s druhým jako plnohodnotnou bytost. V závěru tohoto obrazu se Ona a On dohodnou, že si spolu užijí společný čas, že se pokusí překonat vzdálenost a že život, který mají před sebou, chtějí strávit spolu, i když to někdy může znamenat nacházet se každý někde jinde. Při odchodu ze scény nechávají židle na místě a neodnáší je s sebou, jako tomu bylo vždy. Židle zde symbolizují místo ve světě, které již Ona a On našli ve společnosti toho druhého. Scéna pomalu potemňuje.

Obraz II. – Konec

(Po pauze, která trvá zhruba minutu, při kterém je v celém sále tma a ticho, se scéna rozjasňuje a na plátně je promítuta zahrada, kterou se Ona a On procházeli na konci druhého dějství, na scéně stojí židle v místě, kde zůstaly z předchozího obrazu. Na scénu přichází z jedné strany Ona, z druhé strany On. Oba mají na sobě bílé oblečení, které mají postavy představující jejich vnitřní já. Jeden na druhého zkoumavě hledí a pomalu se beze slova přibližují, každý k jedné židli. Když stojí již dost blízko, aby se každý dotýkal opěradla jedné židle, dlouze se na sebe dál dívají. Výraz jejich tváře se postupně ze zkoumavého mění v radostný, jeden k druhému přisunou židli tak, že se sebe dotýkají. Židle jsou směrem k hledišti, Ona i On se na židli posadí. Chvíli se jeden na druhého láskyplně dívají a pak se obejmou. Po kratším záběru se zatáhne opona.)

Komentář a interpretace obrazu II.

Závěrečný obraz je symbolickým vyobrazením toho, jak se Ona i On setkávají nejen ve světě vnějších událostí, ale jak svou vzájemnost nalézají i ve svých vnitřních prožitcích. Jejich setkání v tomto obraze probíhá v transcendentním světě, kde se setkávají duchovní já obou postav a splývají v nehomogenní jednotu, vzájemnost – My.

IV. Závěr

V expozici tohoto dramatu jsou formou ilustrace dialogu jedné osoby představeny dvě hlavní postavy, které, ačkoli o sobě doposud nevědí, prožívají obdobný vnitřní spor. Tento spor je zápas mezi podřízením sebe sama nárokům vnějšího řádu a realizací sebe samého na základě nalezení osobnostní integrity individua. V rámci kolize se obě postavy ve skutečném světě náhodou (nebo díky osudu) setkají, zamilují se do sebe a prožívají

lásku. Láska je pro ně nejen vzájemným porozuměním, sdílením a prožitkem štěstí, ale také nalezením vnitřní integrity, což u nich zvyšuje sebevědomí a vzbuzuje touhu dát vlastnímu životu podobu, po které touží. Zkušenost a prožitek lásky, porozumění a odhalení se před druhým vede k jednomu z paradoxů lásky. Zvyšující se důvěra v milovanou osobu vede u obou postav k tomu, že kromě svých snů, idejí a poznání odhalují před sebou i své temné a slabé stránky, to zapříčiní ztrátu iluzí ze strany toho druhého a vyvolává pochybnosti. Nastává krize, kdy pochyby vedou k ustrnutí a nastolení stereotypu. Uvnitř myslí obou postav narůstá vnitřní rozpor. Oba díky svému nově nabytému sebevědomí a pocitu emancipace nad vnějším řádem pociťují v tomto rozporu druhého jako původce svého štěstí i svých nesnází. Obě postavy v peripetii paralelně dochází k tomu, že musí sami sebe realizovat, ale

s druhým, protože jen díky své vzájemnosti a lásce našli sebe sama i odvahu formovat vnější svět namísto toho, aby byli jeho produktem. Nastává katarze, která je hlubokým vyznáním lásky a nalezení skutečné vnitřní svobody. V katarzi jeden s druhým sdílí své sny, naleznou jak jednotu vnitřní, tak jednotu vzájemnou. Katarze si však vybírá svou daň, vzájemné duševní shledání a porozumění postav je implikováno jejich rozlukou ve vnějším světě. Zároveň však, navzdory vzájemnému odloučení, láska oběma pomohla najít místo ve světě, poznat osvobození od vnějšího řádu i vlastního ega. Ona a On jsou každý uvědomělou individualitou řídící svůj život a oba, navzdory svým různým cestám světem, budou vždy své místo ve světě mít po boku toho druhého.

Kapitola I. – Klobouk

„Víte, proč jsem nakonec souhlasila s tím, abychom se sešli osobně, pane Wakefelde?“ otázala se čtyřicetiletá slečna Millia Dobbsová o patnáct let staršího Sebastiana, a aniž by čekala na odpověď, okamžitě navázala: „Vaše neustálé telefonáty a dopisy zatěžovaly můj sekretariát natolik, že jsem si navzdory svému rozvrhu udělala čas a vysvětlím vám situaci ještě jednou osobně.“ Sebastian se nadechoval, aby mohl něco říct, ale vychrtlá dáma v hnědém kostkovaném kostýmku, s přísně staženým drdolem, pokračovala a s dikcí vojenského důstojníka dál hovořila: „Vážíme si naší předchozí spolupráce, ale nakladatelství Guthrie & Hall již dále nemá kapacity k tomu, abychom mohli podporovat vaše tržně neproduktivní díla. Víte, pane Wakefelde, když v roce 1924 pan Patrick Guthrie se svou ženou Melissou Hallovou založili tuto společnost...”

Sebastian se díval na slečnu Dobbsovou a nemohl uvěřit, jak falešní a krutí dokáží lidé být. Ještě před dvěma lety, po křtu jeho druhé knihy, s ní kouřil cigaretu a společně se smáli jako staří přátelé. Teď tahle ženská připomínala spíš mechanický stroj. Zdálo se, jako by byla natažená na klíček a dokud neřekne všechno, co má nastaveno, tak se nezastaví. On sám měl jako dítě takovou hračku. Plechového žabáka, který skákal po podlaze do doby, než se uvolnila natažená pérka uvnitř zařízení.

Když se dožadoval osobní schůzky, když opakovaně telefonoval, i ve chvíli, když vcházel do dveří kanceláře, cítil odhodlání a přesvědčení, že návrh své knihy i přes dosavadní zamítavý postoj obhájí. Teď se cítil naprosto vyčerpaný a neschopný jakékoli reakce. Proud monotónně artikulovaných slov jej ubíjel. Slyšel tyhle kecy už dřív, o založení nakladatelství a strastiplné cestě v době

druhé světové války, osobní příběh syna Gutrieho a Hallowé, který se vrátil z fronty na vozíku a udržet nakladatelství se stalo jeho životním údělem. Dokonce ho začala poučovat o současnou ekonomicko-politickou situaci: „Je rok 1979, pane Wakefelde, nejen pro nás nakladatele je to stále ještě těžká doba...“ bla, bla, bla... Tohle snad nebude mít konce.

Nechápal, jak se to mohlo stát. Jeho první dílo bylo bestseller. Bylo přeloženo do osmnácti jazyků. On sám vydělal tisíce liber a nakladatelství zrovna tak. V nedaleké luxusní restauraci visela jeho podepsaná fotografie. O čem ho tu tahle mladá semetrika poučuje? „Víte, pane Wakefelde, historické romány už dnes nikoho neoslovují, lidé už jsou přehlčeni příběhy o pozdním středověku, realismem, rešeršemi a klasickými narativními konstrukcemi. Ano, vaše první dílo bylo hitem, jste dobrý spisovatel, ale vaše druhá kniha už se prodávala jen tak tak. Nepřinesl jste

vůbec nic nového, vsadil jste na osvědčenou kartu - a ta vás pohřbila.“ Je to možné? Je možné, že už tady sedí deset nebo i patnáct minut a neřekl jediné slovo? „Víte co, pane Wakefelde, z úcty k vám a k vašemu dílu, zkuste přijít s něčím novým a já se na to podívám. Žádné historické romány, žádné detektivky, přineste něco surového ze současnosti. Lidé přestávají číst, šokujte je! Anglie je konzervativní, ale také líná a ochromená dobou. Většina sice touží po klasice, ale nemají sílu ji číst. Chceme oslovit mladé lidi, novou generaci. Je tu nová hudba, nové vize. Zapomeňte na výzkum v knihovně, jeďte do velkého města, běžte do ulic.“

Sebastian se na ní strnule díval a najednou si uvědomil, že přestala mluvit. Chvilí si vychutnával to osvobozující ticho. „Za osm týdnů vám pošlu první náčrt.“ Sebastian si nebyl jistý, jestli touto poznámkou chtěl působit rozhodně a

sebevědomě. Po krátkém formálním dohadování si potvrdili termín a oba si vlažně potřásli rukou. Sebastian si oblékl kabát, nasadil si klobouk, skrze chodbu vyšel do podzimního chladu deštěm zkrápené ulice a rozevřel deštník.

S hlubokým zamyšlením se díval do země, a když po chvíli vzhlédl, uviděl svůj odraz ve výloze obchodu s nářadím. Prošedivělý knírek, do hladka oholená tvář, šedivý oblek s širokými kalhotami a nažehlenými puky, černá kravata, černé boty, v ruce deštník a na hlavě buřina. Vypadal jako dědek. Dědek, který zapomněl, že padesátá léta dávno skončila. Strávil tolik času studiem dějin a psaním, nic se nenaučil o světě a o tom, jak se vyvíjí. Promítl si před očima svůj monotónní manželský život, svůj osobní život plný historických knih, filatelie, modelářský kroužek zaměřený na válečné loďstvo a letectvo. Vybavil si

znuděné tváře svých studentů na univerzitě ve Worchesteru, kam dvakrát do týdne dojížděl z Herefordu přednášet. Je maloměšťácký dědek co nemá šmrnc a teď je navíc uvržen do stínu svých vyčpělých úspěchů. Díval se ještě chvíli na svůj odraz ve skle, pak si sundal z hlavy klobouk a pohodil ho na ulici, povolil si kravatu, zavřel deštník a vycházkovou chůzí pokračoval k sobě domů.

Kapitola II. – Někdo jiný

V průběhu dvou týdnů, které Sebastian doma promarodil, se venku dost ochladilo, proto se na cestu pořádně oblékl. Jen tak se procházet v dešti bylo osvobuzující a inspirativní. Cítil se v těch chvílích, jako by dostával křest nového života, připadalo mu, že s každou vteřinou mládne a všechna ta voda padající z mraků z něj smývá promarněná léta, škraloup usedlosti, stigma nudného knihomola. Stálo to za to, i když ze své

procházkou chytil lehčí zápal plic. To ale nevadí, nemoc takřka odezněla a jeho imunita teď bude posílená podobně jako jeho odhodlání. Čas, který strávil v horečkách, jeho prozření ještě prohloubil. Měl vizi o díle, které ho katapultuje na výsluní, o knize, která bude inspirovat a šokovat a povedou se o ní diskuse mezi obyčejnými lidmi i vzdělanci. Dílo, kterým napraví křivdy, jichž se na sobě sám dopustil, když zapomněl žít.

Oblečen do plátěných kalhot, vysokých zimních bot a kožené bundy se díval do zrcadla ve sporadicky osvětlené předsínce a v duchu si pochvaloval, jak omládl poté, co shodil knír a nechal si povyrůst několikadenní strniště. Jeho maličká, o pár let mladší manželka stála vedle něj a starostlivě se na něj dívala. „Nezapomeň si čepici,“ hlesla a podala mu teplou ušanku s kožíškem. „Neplač, Kuličko duhová, budu pryč jenom pár týdnů. Budu

ti psát a můžeme si i zatelefonovat,“ něžně ji pohladil po tváři a objal.

Sebastian se choval ke své ženě Abbie vždycky hezky, pravdou ale bylo, že k ní nikdy nic zvláštního necítil. Oženil se s malou, nenápadnou, trochu obtloustlou sekretářkou ze studijního oddělení univerzity, kterou potkal už během svého studia. Dívka neměla nápadníka a jeho lákalo mít vedle sebe někoho, kdo se postará o domácnost a s kým splní svoji povinnost muže a bude mít rodinu. Dívka se dvořit příliš neuměl a neměl ani přirozený šarm, a proto si hned na poprvé vybral takovou, s kterou to zkrátka a dobře určitě vyjde. Kuličko duhová ji oslovoval pro její roztomile zavalitou postavu, ale také proto, že měla výraznou oční heterochromii. Duhovku jednoho oka měla zářivě modrou a toho druhého sytě tmavě hnědou. Obzvláště, když byla mladší, to na její drobné tváři vypadalo esteticky a přitažlivě. Její silnější postava

jí byla naopak vadou na kráse už odmala, teprve tehdy, když se jí začal dvořit sympatický student Sebastian, začala sebe samu vnímat jako hezkou. Měla ráda, když jí říkal Kuličko, znamenalo to pro ni, že ji bere takovou, jaká je, a že se mu líbí.

„Taxík tady bude každou chvíli, musím jít. Je to jen pár týdnů. Měj se tu hezky Abbie,“ dokončoval větu, když už vycházel ze dveří. Poté jeho myšlenky okamžitě přeskočily ke knize. Když se doma zotavoval, poslouchal v rádiu nezávislé populárně hudební stanice, četl noviny, listoval ve své knihovně a hlavně si ze všeho dělal poznámky. Teď už nenechá utéct ani jedinou myšlenku. Potřebuje odpočinek od svého života, aby mohl začít tvořit, proto si pronajal na pět týdnů byt v domě na předměstí Liverpoolu. Tohle město bude ideální. Přístavní město s vysokou nezaměstnaností, fluktuací obyvatel a rychle přibývajícím zástavbou, má velkou knihovnu, má svá ghetta, své

vězení, svůj blázinec, své herny, nespočty barů, má anonymitu a vyvolává v něm strach a odpor.

Liverpool je to město, které k němu promluví inspirací. Když bude šokován on, dokáže šokovat druhé, když bude cítit oheň nutkavostí, když bude vnímat strach nebo slast, když se bude cítit rozerván na kusy, dokáže rozervat i srdce a mysl čtenáře. O to přece dnes jde. Lidé přestali toužit po idylách, po romantice, po krásných výjevech poetických dob. Chtějí hluk, křik a stres, to asi proto, aby jim jejich vynervovaný ustrašený život připadal lepší. Není už hlad po vědění, spíš hlad po adrenalinu, po zážitcích, které jdou za hranu, po nebezpečí ve všedním dni, lidé touží po strachu z usnutí, ze tmy, z druhých.

Sebastian si dělal hodně zápisků a také už věděl, že si zvolí jeden ústřední pojem a tak asocioval a hledal to správné slovo.

Dělal to, zatímco ležel s horečkou v posteli, když se díval z okna vlaku uhánějícího do toho velkého města na sever i teď, když už si převzal klíče od svého apartmánu. Sebastian si pronajal byt v činžáku, nacházející se nedaleko jednoho chudinského slamu, který se měl zanedlouho bourat, aby ustoupil nové zástavbě. Bylo to levné a bylo to přesně to odlišné místo, které hledal. Doma jej napadala slova jako nemoc, umírání, bezmoc... ve vlaku zase nehoda, katastrofa, útěk... po příjezdu do Liverpoolu pak zmar, beznaděj, chudoba, dluh... Nic pro něj ale nebylo to správné. Zajde do nějaké nálevny na pár piv, jako to dělají místní burani, a pak nechá věci trochu víc plynout. To je to, co potřebuje udělat s tím pedantským organizováním a kontrolováním každého svého hnutí, potřebuje začít být někým jiným, někým svobodnějším.

Kapitola III. – Chlast

Když pil, napadaly ho pozitivní věci, stačily dvě penty piva a začal snít o dálných ostrovech, dobrodružství na mořích, o romantice dob dávno minulých. To by byla kniha, kterou by chtěl psát. Dělat výzkum o britském loďstvu, napsat příběh z dějin, o zradě, o vyhnanství, o koloniích, pirátech, exotických kráskách. Skutečně dnes už tohle nikdo nečte?

Když pil, oslovoval lidi kolem sebe a ptal se jich na názory. Chtěl vědět, co si myslí o něm, o myšlenkách, které jim sděloval. Někdy jim povídal, že je spisovatel a že hledá příběh, jindy se snažil vystupovat inkognito. V hospodách pro chudší vrstvu jej lidé často odbývali jako cizího podivína, někdy se snažili ho využít, aby jim koupil pití. Pro málokoho, ale byl tenhle výstřední chlapík dost zajímavý nebo důvěryhodný na to, aby mu svěřovali své osobní pocity nebo mu vyprávěli

příběh svého života. Ještě nepatřičněji působil v klubech pro mladé. Tam si o něm často mysleli, že je policajt a jednou i došlo ke strkanici, kdy dostal pár facek. Po několika takových večerech jej napadali pojmy jako vyloučení, neporozumění, oddělen, outsider.

Po pár propitých nocích si zkoušel najít práci v docích, aby se přiblížil k místním těžce pracujícím. Muže bez zkušeností a s podprůměrnou fyzičkou téměř šedesátníka, ale nikdo přijmout nechtěl. A tak se dál potloukal po barech, budil se s čím dál nepříjemnějšími kocovinami a většinu dne čmáral do notesu poznámky, asociace a ještě ani neznal ústřední téma svého nového veledíla. V alkoholovém oblouznění a ve snech byl tak blízko, jako by svou knihu už napsal, jako by za ni už byl oslavován a uznáván! Když si ale sedl za psací stroj, dostal ze sebe vždycky jenom paskvil, co se nedal použít.

Již nějakou dobu si strádal výstřižky z novin, které mu přišly něčím zajímavé, bizarní nebo šokující. Byly to především články z černé kroniky - nehody, neštěstí a vraždy. Snažil se knihovně vyhnout a získat zkušenosti na ulici, ale potřeboval víc materiálu, a tak se vydal do místního archivu. Několik dní takhle pracoval, nosil si domů spoustu poznámek a kopií novin. Večer pak usínal doma opilý po dvou i třech lahvích vína a probouzel se do čím dál většího nepořádku, změti lístečků, výstřižků a fotografií, které si lepil všude po stěnách jako velkou myšlenkovou mapu. Čím hůř se cítil a čím víc měl nasbíraného materiálu, tím blíže šel k hlavnímu motivu svého díla. V hlavě mu již rezonoval jediný pojem – Zlo. Napíše román o zlém člověku, o lidské zrůdě, která ničí životy druhých, dusí všechno krásné, trýzní nevinnost a drtí naději. Lidé dnes už nechtějí snít, chtějí

se hlavně bát, umírat hrůzou z toho, co je může potkat, a on jim jejich touhu splní.

Kapitola IV. - Noviny

Sebastian prošel pečlivou bezpečnostní kontrolou na vrátnici ve Waltonské věznici a nacházel se teď za vysokými cihlovými zdmi. V rozlehlém komplexu budov vládla podmanivá atmosféra, která ho okamžitě přenesla do zcela jiného světa. Eskortu ho doprovodila k hlavní budově, nad jejímž vchodem visel několik metrů velký, bílý křesťanský kříž. Zdi pozdně klasicistní budovy z poloviny devatenáctého století působily strohým autoritativním dojmem a vyzařovaly nepříjemný chlad. Odsud si jej převzala bezpečnost vnitřní organizace zařízení, která ho dovedla až ke kanceláři ředitele. Komunikace s personálem věznice byla po celou tu dobu limitována na nejnezbytnější nutnou míru. Všichni se k němu chovali s ostražitou zdvořilostí.

Když jej však ředitel vyzval ke vstupu do kanceláře, celá ta aura takřka nepřátelského odstupu se rázem rozplynula. „Dobrý den, pane Wakefelde, Jonatan Barker,“ usmíval se zavalitý pán s brýlemi a knírkem a natahoval k Sebastianovi ruku. „Posaďte se. Mohu Vám nabídnout něco k pití?“

Ukázalo se, že ředitel věznice je shodou okolností vášnivý čtenář a zná i Sebastianovy knihy. Stálo ho to nemálo telefonátů, než se mu podařilo domluvit schůzku s ředitelem, přičemž jako záminku po celou dobu uváděl univerzitní výzkum zaměřený na dějiny vězeňství v Anglii. Vstřícnost ředitele a brandy, kterou Sebastianovi nabídl, ho však v jeho lsti obměkčily a svěřil se, že potřebuje hovořit s vězni kvůli připravované knize. Ředitel Barker to bral jako veliké dobrodružství a s nadšením začal plánovat, jak celou věc uskuteční. Bylo zvláštní, že

zrovna takový člověk byl ředitelem věznice, hodil by se spíš na pozici vedoucího charitativní organizace nebo laskavého ředitele soukromé střední školy. Jednalo se pravděpodobně o prominentního úředníka z lepší rodiny, kterému někdo zajistil dobře placené místo. Jonatan Barker byl odtržen od reality místa, které měl na starost. Řídil celý komplex skrze zaměstnance, kteří zakoušeli obtíže práce v tomto zařízení, ale on sám znal v podstatě jen cestu od vrátnice ke své kanceláři. Sebastianovi se podařilo ještě ten den domluvit letmou prohlídku části venkovních prostor vězeňského komplexu, na následující den pak tři rozhovory s trestanci a exkurzi vnitřních prostor věznice.

Druhý den, když postupně absolvoval domluvené rozhovory a měl možnost hlouběji nasát atmosféru místa, kde byly koncentrováni zločinci s velmi svérázným výkladem světa, začal pociťovat

nepříjemný tlak a obludnost úkolu, který si na sebe naložil. První muž, se kterým hovořil, byl násilník. Byl to asi čtyřicetiletý chlap hrubých, ale hezkých rysů, nepříliš inteligentní, a však žoviálně sdílný. Poté, co od něj utekla manželka, kterou týral, postupně znásilnil a zohavil tři sotva zletilé dívky. Vždy si je předem vyhlédl v levnějších nočních barech pro mládež a napadl je někde po cestě domů. Mluvil o ženách s takovou nenávistí a opovržením, jako by je považoval od přirozenosti za úhlavní nepřátele. Do detailů popisoval trýzeň a ponížení, které svým obětem způsoboval, a prožíval u toho zjevnou radost. „Nezabil jsem je proto, aby to mohly prožívat znovu a znovu,“ svěřil Sebastianovi s uspokojením. „Budou si mě pamatovat, budu teď pořád s nimi, v každém dotyku, který zažijou, s každým pohledem do zrcadla uvidí mě. Budou o mně vyprávět druhým a budou o mně snít sny.“ Po asi 40 minut

dlouhém rozhovoru se Sebastian zamknul na toaletě a snažil se uklidnit. Tak tohle je zlo. Tohle je opravdové zlo. Bylo mu tak hnusně, cítil na sobě pohled toho chlapa, který se mu vysmíval. Ten zvrácený člověk věděl, že se z něj Sebastianovi dělá nevolno. Uvědomoval si, jak se mu hnusí každé jeho slovo. Sebastian by dal cokoli za to, aby tu ohavnou špínu mohl ze sebe vytěsnit. Ten trestanec se živil odporem a strachem, který on zakoušel. Čím byl zoufalejší jeho posluchač, tím slastnější pocity vypravěč zažíval. Pro toho zmetka nebylo tohle místo vězení, bylo to vyznamenání, docenění jeho skutků, odměna.

Myslel si, že to nezvládne, ale nakonec mluvil i s dalšími dvěma muži. Ani jeden už ho nešokoval takovým způsobem jako ten první. Jeden z nich byl mladík, který v opilosti ubodal kamaráda. Byl to kluk z ulice, grázl a podvodník, ale cejch vraha mu nebyl příjemný. Vězení ho ale určitě

nemělo napravit, spíš se naučil potlačit svoje svědomí a snažil se tu přežít jako poskok svého gangu. „Nikdy nepochopíš, jaká je cena života, dokud ho někomu nesebereš. Mrzí mě to, ale nic s tím neudělám. Pamatuju si, jak jsem cítil tu zvláštní energii z toho místa, kde leželo mrtvé tělo. Jako by tam pořád byl jeho duch,“ řekl mu. Poslední muž byl taky vrah. Byl to člověk, co zabil dva staříky při loupeži. Člověk bez citu, chladnokrevný, bez výčitek. „Přípletli se mi do cesty,“ konstatoval, když se Sebastian zeptal na motiv jeho činu.

Cestou k bytu se Sebastian zastavil v neznámé putyce, aby ze sebe chlastem vyplavil tu hrůzu, kterou na něj trestanci přenesli. Měl na svých bedrech tíhu vězeňských zdí a hrudník mu stahoval ostnatý drát, který se táhl po jejich vrcholu. Po pár sklenicích skotské, které zapíjel pivem, si začal pečlivě zapisovat všechno, co slyšel, prožil a cítil. Jak plnicí

pero klouzalo po papíře sešitu, začínal cítit klid a uspokojení. Po několika desítkách minut dokonce začal pociťovat radost. Připadalo mu, že poznámky, které zapisoval, mají hodnotu zlata, byly nedocenitelné! Celé se mu to rýsovalo v hlavě, příběh, postavy, všechno. Stálo to za to, své prožitky dokáže promítnout do slov a vět, stvoří literární dílo, které bude čtené po celém světě. Cítil to s takovou jistotou, že to muselo být snad prozření, zdálo se mu, že nahlédl skrze pootevřené dveře vedoucí do budoucnosti.

Uvědomil si, že už chvíli nepíše, ale jen zírá do prázdna. Z jeho transu ho vytrhlo skřípění židlí, když se od vedlejšího stolu zvedli tři muži, zaplatili barmanovi útratu a odešli z lokálu. Na jejich stole zůstaly ležet místní ranní noviny a Sebastian si je suverénně přivlastnil. Chvíli jimi listoval, až v černé kronice narazil na článek s titulkem: „Na předměstí bylo nalezeno tělo mrtvé ženy“. Z článku se

dozvěděl, že se jednalo pravděpodobně o prostitutku, kterou někdo ubodal, a že událost se stala předchozího večera v přístavu. U článku byla fotografie vyšetřování z místa činu. Tohle místo znal, věděl, kde to je. Procházel tudy, když se šel zeptat na práci v docích. Vybavoval si to místo. Na mysl mu v tu chvíli přišlo, že by se tam mohl jít podívat. Vzpomněl si na to, co říkal ten mladý vězeň, to o té zvláštní energii, o duchovi, který ulpíval na místě, kde leželo mrtvé tělo. Ano, půjde se tam podívat. Násilná smrt bude nedílnou součástí příběhu, který píše, a on musí vědět, jaké to je být na místě tak děsivého činu, když má tu zkušenost předat druhým.

Kapitola V. – Dlažební kostka

Apartmán v Liverpoolu si Sebastian pronajal na pět týdnů, měl za sebou tři. Přesto, že zpočátku jeho vyhlídky na dosažení cíle, který si předsevzal, nebyly

příliš nadějně, v minulém týdnu se všechno změnilo. Bylo to jako odrazit se ode dna. Cítil, že se změnil, že se začal stávat někým novým, někým, kdo dokáže myslet a hlavně tvořit zcela jedinečným způsobem. Má před sebou dva týdny a vytěží z toho času maximum. Byl pátek a Sebastian celé dopoledne psal. Také si trochu uspořádal zmatek, ve kterém poslední týdny bydlel a zaplatil domácí, aby mu uklidila odpadky a vyprala prádlo. Poté si zašel k holiči, kde se nechal dohladka oholit a udělat si čerstvý sestřih.

Přesto, že v posledních týdnech pil víc než kdykoli dřív ve svém životě, začínal pít zvládat a deprese, které míval v ranních kocovinách, ustoupily. Jeho mysl byla jasná, pracoval systematicky a zároveň bez nutnosti stanovit si pevný řád. Dokázal přepínat mezi tím, kdo je Sebastian a kdo je ten druhý, co prožívá a píše tak brilantně. Sebastian se staral o

to, aby jeho tvořivé já mělo podněty, informace a zajištěné základní potřeby. Ten druhý pil, psal a prožíval všechny ty hrozné věci ohledně Zla. Zlo, tak nazval svůj nový román. Teď ale potřeboval nové informace, nové zážitky, a proto se v páteční večer vydal do ulic.

Pořád myslel na tu chvíli, kdy stál nad místem, kde den předtím zabili tu lehkou ženskou. Místo, kde se událost odehrála, bylo uklizeno a omyto vodou z vysokotlaké stříkačky, přesto však byla pořád patrná skvrna, kde tělo leželo. A taky ta energie, ten mladý vězeň měl pravdu. Bylo to, jako by tam byl duch zemřelé, volal v zoufalství o pomoc, snažil se zachytit stěn a dlažebních kostek kolem, než ho pohltí prázdnota smrti navždy. Ačkoli bylo ten večer chladno, sedl si chvíli na to místo a vnímal tu zvláštní atmosféru. Vyrušil ho až policista, který místem procházel, ptal se ho, co tam dělá a chtěl vidět jeho doklady. Nakonec se ale

spokojil s vysvětlením, že je opilý a že zabloudil. Sebastian si však vzal kus toho místa s sebou, sebral uvolněnou dlažební kostku, na níž ulpěla krev zemřelé a snad i kus jejího ducha. Ten kámen k němu hovořil a dával mu inspiraci, jeho prostřednictvím mu oběť ze záhrobí vyprávěla svůj příběh a on ten příběh předá dál.

Oběť vyprávějící příběh, to potřeboval. Přiblížil se k mysli kriminálního, zločince, snad i podstatě samotného zla a teď chtěl vědět, jak myslí, cítí a prožívá svět oběť. Prostitutky mají těžký život a je na nich často pácháno násilí, mezi nimi určitě najde takovou, která mu může pomoci porozumět. Vydal se tedy do doků hledat děvku, která mu poví, jaké to je mít strach, nechat se za peníze znásilnit, jaké to je cítit potupu a trýzeň. Sebastian se těch pocitů bál, ale naučil se ovládat mechanismus, kterým tyhle věci přijímal a zpracovával někdo jiný uvnitř něj. Jeho

kroky pokračovaly ulicemi sebejistě a jeho oči sebevědomě okukovaly holky, které postávaly před jedním nočním klubem ve starém chudinském ghettu.

Večer plynul a Sebastiana oslovilo několik žen s nabídkou sexuálního uspokojení. On sám nebyl na sex nikdy příliš vysazený. Nespal s nikým kromě své manželky a to se dělo především v časech, než se jim narodily děti, a od té doby spíše sporadicky. Sex povětšinou vyžadovala ona po něm. Nechtěl dnes souložit s žádnou z těch žen, ale věřil, že si může koupit něco mnohem hodnotnějšího než její tělo. Chtěl vědět, jaké to je. Jaké je prodávat sebe, podrobovat se vůli druhých za peníze. Zajímalo ho násilí, které je pácháno na lidských bytostech, zajímal se o jejich obavy, strach. Chtěl vědět, jak se cítí, když si je k sobě bere zlo.

Nakonec našel jednu takovou. Na tváři měla téměř zhojený monokl a na rukou

několik modřin od stisku prstů, oděrky na rtech, nevyspalé světlé modré oči, uměle působící peroxidem odbarvené vlasy. Mohlo jí být tak dvacet let a přesto vypadala, že se prodává už dlouhé roky. Dal jí dopředu deset liber a potom ji vzal na jídlo. Zpočátku se snažila působit jako drsná, ostřílená holka z ulice, ale když před ní postavili talíř s jídlem a ona začala hltat smaženou rybu s bramborem, vypadala spíš jako vyděšené štěně. Vzhlížela od jídla k němu s téměř prosebným výrazem a pak zase těkala očima kolem, jako by se bála, že někdo přijde a talíř s jídlem jí vezme. Sebastian se jí ptal na dětství, na práci, na zkušenosti s klienty. Nejprve o tom odmítala mluvit, ale nakonec se nechal uplatit. Sebastian ji vzal k sobě domů a nalil jí sklenici skotské.

Povídali si několik hodin a on se dozvěděl o tom, co s ní muži dělali. Sex byl často jen záminka k tomu, aby ji mohli vzít kus její lidskosti. Chtěli nad ní cítit moc,

chtěli ji ponížit a degradovat ji na věc k použití. Cítil vůči ní silnou empatii, splynul s jejím těžkým životem a utrpením všedních dní bez konce. Jak ji poslouchal, cítil v sobě ubíjející tíhu osudu, o němž mu vypráví. Postupně se jeho pocity sounáležitosti s obětí a jejím utrpení měnily v pocit porozumění s původci toho utrpení. Dokázal se vcítit do myslí jejích klientů, o kterých vyprávěla. Připadalo mu teď, že chápal i toho zvráceného násilníka z věznice. Hromadila se v něm neznámá energie a sílil pocit, že to, co dělali ti zlí lidé, je něco, co jemu vždycky scházelo. To proto byl taková nula, taková nicka, proto ho nikdo nebral vážně! Vzpomněl si na Milliú Dobbsovou, tu krávu z nakladatelství. Vzpomněl si na klukovská léta a na učitelku ze školy, co ho tahala vzadu za vlasy, když ji údajně vyrušoval. Vybavily se mu pohledy a pohrdání žen v barech, studentek ve škole, které ho měly za starého seschlého

dědka. Aniž by to sám chtěl, v tu chvíli jednání bylo mimo jeho vůli, uhodil tu mladičkou prostitutku hřbetem ruky prudce do tváře a to ve chvíli, kde se zrovna chystala, nic netušíc, napít ze sklenice skotské.

Kapitola VI. - Zvrat

Kromě alkoholu a tabáku nevyzkoušel Sebastian nikdy žádné návykové látky. Teď už to byl ale druhý večer, kdy si užíval efedrinového rauše. Říkali tomu speed a dostal se k němu v jednom hudebním klubu. Od té chvíle bylo všechno jinak. Nemusel spát a nemusel jíst, stačila mu voda, alkohol a ten hořký prášek, co měl po ruce v malé papírové obálce. Bylo to skutečné prozření. Bylo to rozhřešení, vykoupení a porozumění. Konečně našel sebe sama, své vnitřní dítě, nahlédl svoji duši a to mu dalo skutečnou sílu.

Po tom nešťastném incidentu s tou mladičkou šlapkou měl výčitky svědomí,

vydal se je utopit v alkoholu a zapomenout na všechno v rušném shonu centra města. Bylo mu líto, že ji uhodil, plakala, když utekla od něj z bytu. Doteď nechápal, proč to udělal, jak vůbec mohl... ale všechny své pocity si pečlivě zapsal. Při svých potulkách městem pak potkal klub s novou elektronickou muzikou a tam mu nabídli tenhle zázrak. Poté, co to vyzkoušel, koupil toho tolik, na kolik mu jen stačily peníze, a dobře udělal. Teď konečně viděl celou pravdu, o světě, o druhých, o sobě. Pochopil všechno, co se stalo, kým je, cítil všeobjímající lásku. Ztratil všechn stud. Mohl tančit, hovořit s lidmi, byl oblíbený, přijímaný a všichni k němu vzhlíželi. Ten nažloutlý prášek, to byl lék, co vyléčil jeho společenskou slepotu a jeho zmrzačenou duši.

První den tančil, druhý den psal a teď... teď už moc nevěděl, co se vlastně děje. Tři dny a dvě noci. Možná, že by měl jít spát, ale nejde to. Díval se po pokoji, viděl štos

papírů vedle psacího stroje. Mohlo to být možná i 30 nebo 40 stránek, které za posledních několik desítek hodin napsal. Když mačkal klávesy na psacím stroji, mluvil skrze něj sám bůh, jako kdyby každé slovo tesal do kamene a tam se stávalo zákonem pro celý svět a navěky. Teď už ale nevěděl, o čem všem vlastně psal. V záblescích si vybavoval, jak píše i některé své pocity, ale ne obsah svých myšlenek a slov, které za sebou nechával na papíře. Najednou už nebylo všechno tak jasné a zřejmé, všechno bylo vzdálené, zahaleno mlhou a nejistotou. Svět byl sám sobě v protikladu, už jej nedokázal zachytit. Díval se po stěnách a četl nadpisy článků, které v minulých týdnech vylepil po zdech. „Upálila manžela zaživa v zamčeném voze“; „Děti svázaly drátem psa a hodily jej živého do kanálu“; „Ubodal dcery a manželku, poté se zastřelil“. Sebastianovi se udělalo silně nevolno, dech měl těžký a krátký, pot

z něj přímo tekl. Měl obrovskou žízeň, ale než se stihl napít, vyzvracel na podlahu velkou louži průzračné mazlavé tekutiny. Poté se odpotácel kus dál a tam zkroucený na podlaze omdlel.

Kapitola VII. - Proces

Snažil se utíkat, ale jeho nohy byly těžké a tak sotva dělal kroky, ani rukama se nedokázal posunout dopředu. Viděl tvář vězně, který mu vypráví o řevu, o zlamaných prstech, oku zatlačeném hluboko do důlku. Prchal před zužujícími se cihlovými zdmi věznice. Cítil páchnoucí zvratky a byla mu zima. Chvilími se budil a nevěděl, kde je, pak si hrůzou uvědomil, že je v pronajatém apartmánu v Liverpoolu a že celý svět se spiknul proti němu. Chtěl vstát a strhat ze stěn ty děsivé obrazy a titulky článků, ale byl příliš slabý. Tolik si přál, aby se nic z toho nikdy nestalo. Uvnitř něj se něco hroutilo, vnitřek hrudníku těžknul a drolil se. Nejraději by

si vylámal žebra a zastavil srdce, které tak splašeně bušilo a s každým úderem zanechávalo za sebou děsivou tíhu a prázdnotu. Všechno to byla chyba. Myslel na svoji manželku Abbie a nikdy k ní necítil tolik něhy jako právě teď. Přál si být s ní, probudit se vedle ní v posteli, aby ho pohladila po tváři a políbila ho na čelo, jak to někdy po ránu dělávala. Za celé téměř čtyři týdny jí nenapsal ani jeden dopis, ani jednou jí nezatelefonoval, jak slíbil. „Nezlob se na mě, Kuličko duhová, už to nikdy neudělám, buď se mnou, nezlob se na mě prosím.“ Hned jak uklidí tohle místo a všechno vyhodí, koupí si jízdenku na vlak domů a už ji nikdy neopustí. Už neopustí svůj starý život. Koupí si novou buřinku a nechá si narůst knír.

S vypětím všech sil se mu podařilo vypít několik litrů vody a nakonec se i osprchoval. Byly čtyři hodiny odpoledne, ale nebyl si jistý, jaký je den. Byt hnusně

zapáchal a byla v něm ukrutná zima. Sebastian si na sebe bral čisté oblečení, aby se mohl jít ven najíst a zařídit vše potřebné ke svému odjezdu, když uslyšel hlasité klepání na dveře. Zarazil se a zůstal strnule sedět v rozepnuté košili, s napůl navlečenými kalhotami. Motala se mu hlava, bušilo mu srdce a nebyl schopný se pohnout. Klepání se opakovalo a za dveřmi zněl mužský hlas „Pane Wakefelde, jste doma? Můžete nám prosím otevřít?“ Sebastian doufal, že lidé za dveřmi odejdou, ať chtějí cokoli, ale na místo toho se v zámku ozvalo šramocení klíčů a dveře se otevřely. Byt odemkla jeho domácí a s ní byli tři muži. Dva z nich byli v policejních uniformách a třetí, který byl pravděpodobně také od policie, měl na sobě civilní oblečení. Všichni čtyři se na moment zarazili nad zápachem, který v bytě panoval. „Oblečte se, pane Wakefelde, půjdete s námi,“

řekl neuniformovaný muž a jeden z policistů přistoupil blíž a zvedl strnulého Sebastina na nohy, aby si mohl doobléct kalhoty.

Události byly od té chvíli naprosto mimo jeho kontrolu. Z rozhovorů se staly výsledky a po nich ho zavřeli do cely předběžného zadržení. Zabavili mu všechno, co měl po kapsách, vzali mu pásek, hodinky a dokonce i tkaničky do bot. Zpočátku ho napadlo, že je to kvůli tomu, že kupoval drogy. Jak ale výsledky pokračovaly, docházelo mu, že se stal děsivý omyl. Oni ho obviňují z vraždy! Všechno se odehrávalo neskutečně rychle a Sebastian se ani po několika dnech ještě zcela nevzpamatoval a nezotavil, ale už měl přiděleného právníka, absolvoval několik sezení s psychiatrem a dokonce dostával medikaci na uklidnění. Byla to noční můra. Přijela za ním i Abbie, prosil ji o odpuštění, snažil se jí všechno vysvětlit, ale ona jen plakala a neříkala nic.

Tu mladičkou modrookou prostitutku, co ji měl doma, tu, co tak hloupě uhodil, našli mrtvou, někdo ji ubodal. U Sebastiana v bytě objevili rozbitou sklenici, na které byla její krev. Vzpomněl si na tu chvíli, kdy ji uhodil. Sklenice ji praštila do zubů, kus se odštípl, pořezal ji ret a zbytek sklenky se pak rozbil o podlahu. Našli u něj v bytě dlažební kostku z místa činu, kde zabili jinou ženu, policista dosvědčil, že jej legitimoval na tom místě den po vraždě. Sebastianův pronajatý apartmán byl doslova vytapetován hrůznými výjevy novin z archivu, jeho zápisky a poznámky byly plné násilí a zla. Citovali mu z náčrtů knihy. „Chtěl jsem ji vidět, jak trpí, každé zasunutí nože do jejího těla bylo, jako by ve mně vytryskl ohňostroj extáze.“; „Jsem předurčen podrobit druhé své vůli, mohu si vzít jejich život i jejich duši.“; „Očistím svět od té špíny a lůzy, nejdříve však musí zakusit skutečnou trýzeň.“

Všechno se to snažil vysvětlit, vyprávěl o tom, jak se to přihodilo. O návštěvě ve věznici, o své knize, o tom, proč vzal tu dlažební kostku, proč si vybral k rozhovoru právě tu blondatou dívku, o okamžiku, kdy ji udeřil. Mluvil pravdu, snažil se vysvětlovat, argumentovat, prosil o pomoc, přísahal, ale nikdo neposlouchal. Nebylo se čemu divit i jemu připadala vlastní slova takřka absurdní. Kolem krku se mu stahovala neviditelná smyčka a zařezávala se mu hluboko do kůže. Obtácel ho řetěz nepřímých důkazů, tak jako had obtáčí svou oběť a s každým jejím vydechnutím ji sevře pevněji, až ji udusí a nakonec i pozře. Sebastiana zachvátila nejprve panika, pak zuřivost, agrese, až přišlo naprosté odevzdání a letargie.

Nakonec to pochopil, nejspíš ji opravdu zabil, jednu z nich, nebo možná obě. Jejich argumenty dávaly smysl, jeho ne. Skutečně! Ty nepříjemné hrozné věci, které prožíval... dokázal je přeci vytěsnit,

jako by je prožil někdo jiný místo něj. Jeho paměť ho v poslední době mnohokrát zradila, alkohol a drogy mu braly celé hodiny zážitků. Často, když se díval na své zápisky nebo na stěny polepené fotografiemi, nevzpomínal si na ten čas ani na ty události, kdy psal nebo tvořil myšlenkové mapy po zdech apartmánu. Úryvky z knihy, které mu četli, snad ani nepsal on, tak mu to připadalo. Všechno do sebe začalo zapadat. Proto měl u sebe tu dlažební kostku. Proto přesně věděl o místě, kde se ta vražda udála. Mysl si s ním hrála, a protože nedokázal unést hrůzu činů, které způsobil, vymyslel si, že to místo poznal podle fotografie v novinách, že tím místem procházel, když se ucházel o práci v docích. Už chápal, proč dokázal tak barvitě a autenticky popsat ty hrozné věci. Proto byla u něj doma krev té druhé holky, kterou našli mrtvou, nedlouho poté, co byla s ním. Vymyslel si i to, že ji uhodil a ona utekla, ve

skutečnosti ji znásilnil a pobodal. Nevzpomínal si na ty události, ale už věděl, že se to stalo přesně tak, jak mu policisté říkali. Nakonec se přiznal ke všemu a mohl začít soudní proces.

Kapitola VIII. – Šílenství

Sebastian zjistil, že celé to poznání, že je vrah a šílenec, je pro něj vlastně velmi osvobozující. Bipolární porucha osobnosti, těžká schizofrenie, maniodepresivní psychóza, disociální porucha, latentní sadismus, narcismus a další pojmy, které používali jeho ošetřující lékaři i jeho právník, pro něj byly očištěním, porozuměním a smířením. Zbavil se odpovědnosti za ty hrozné činy, nemohl za to, byl nemocný. Léky, modlitba a sezení s psychiatrem z něj pomáhaly vyplavit to zlo, které v sobě celý život nosil. Teď to dávalo smysl, vždycky to v sobě měl, proto si zlo vybral jako ústřední motiv své knihy.

V průběhu soudního procesu, který byl se Sebastianem Wakefieldem veden, se v Liverpoolu udály další dvě vraždy prostitutek, které odpovídali charakterem těm, které měl spáchat Sebastian. Skutečného pachatele všech čtyř vražd se podařilo dopadnout, usvědčit pomocí přímých důkazů a potrestat doživotním vězením. Sebastian odmítl přijmout fakt, že vraždy dvou žen nespáchal. Když mu vysadili léky a snažili se ho rehabilitovat, ve vzteku napadal lékaře i policisty, křičel na vlastní ženu i své dcery, které se za ním přijely podívat a zjistit, co se vlastně děje. Věděl, že je to past, že tohle není pravda, že to jsou symptomy jeho nemoci. Chtěl ho nachytat, přesvědčit ho, že ty hrůzy nespáchal, aby ho znovu pohltilo zlo, které ho rozsápe zevnitř.

V důsledku rozvoje psychického onemocnění, nárůstu agresivního chování, sklonů k sebepoškozování a kvůli obavám z obecného ohrožení byl Sebastian

internován v Ashworthské nemocnici pro psychicky nemocné. V tomto ústavu zemřel o necelých šest let později, koncem roku 1985. Z jeho osobních věcí se zachovaly deníky, stohy poznámek a rukopis takřka dokončené knihy. Na základě těchto materiálů Sebastianova manželka Abbie Wakefieldová upravila, zredigovala, doplnila a následně publikovala knihu s názvem „Šílenství“. Knihu vydalo nakladatelství Guthrie & Hall v Herefordu, ta se dva roky po sobě stala nejprodávanější knihou ve Velké Británii a světovým bestsellerem roku 1990 poté, co byla přeložena do dvaatřiceti jazyků.

Několik slov na závěr...

Oslovuji čtenáře se záměrem sdělit něco ze svého vidění světa, nastolit diskusi, podnítit přemýšlení, možná snad inspirovat, ale především nabídnout osobitý koncept vyprávění příběhů, sdílení úvah a idejí. Nejenom samotným psaním bych se chtěl vymezit proti hlavnímu proudu současných autorů. Z mnoha těch, kteří píší a vydávají knihy, mívám dojem, že primárním účelem jejich konání je zisk. Mým hlavním záměrem je být čten a proto všem, kteří mají zájem o mé dílo, předávám jej bezpodmínečně a bezplatně.

Pokud Tě zaujalo to, jak myslím, mluvím a jednám, budu vděčný za zpětnou vazbu, kterou mi můžeš poskytnout. Nepotkáme-li se osobně, máš možnost mě kontaktovat na webu, který jsem za tímto účelem založil.

Závěrem bych rád o něco požádal. Pokud se Ti mé psaní líbilo, nenech po přečtení knihu odloženou mimo dosah druhých. Daruj ji někomu nebo ji alespoň půjč, polož ji v kavárně na stůl, na sedačce ve vlaku a nech ji tak. Pošli ji poštou svému příteli z jiného koutu světa, doporuč ji známému nebo svému oblíbenému literárnímu kritikovi. Pomoz mi sdílet mou tvorbu s ostatními.

Poděkování patří dámám, které mi pomohly s četnými korekcemi v této knize a celkově mě v její tvorbě a následném vydání podporovaly. Děkuji Adélo, Barboro a Danielo.

Rok vydání: 2019

www.Autor-Matous.cz